24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
АПРЕЛЬ
13
ВЫРСАРНИКУН
87 (5802) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Предприятисенче кăтартуллă учет пулмалла

Кучухнехи пĕтĕм тĕнчери обстановкăра промышленность умĕнче, унăн мĕнпур отраçлисем умĕнче ответлăран та ответлă задачăсем тăни çинчен партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ тепĕр хут астутарса хăварчĕ. Социализмлă промышленность вăл — пĕтĕм халăх хуçалăхне вăйлăн аталантарса пымалли, тăван çĕршывăн оборонăллă вăй-хăватне тĕреклетмелли никĕс пулса тăнă, пулса тăрать те.

Ленин—Сталин партийĕпе Совет правительстви предприятисен руководителĕсене çав тери хаклă, пуян пурлăх шанса панă. Вĕсен государство çирĕплетнĕ производствăллă плана тултарассишĕн пĕтĕм вăй-халпа кĕрешес пулать, уншăн вĕсем партипе правительство умĕнче, пĕтĕм халăх умĕнче ответлă. Пирĕн промышленноçра кая юлса пыракан пĕр предприяти те пулмалла мар.

Завод е фабрика директорĕ, е цех начальникĕ, хăйне шанса панă ĕçе тӳрре кăларас тет пулсан, хуçалăха ăнăçлăн ертсе тата лайăх тытса пырас тет пулсан, вăл чи малтан хăй ертсе пыракан производствăна, унăн техникине, унăн финанспа экономикăллă енĕсене алла çавăрса илме тивĕç. Парти, правительство тата халăх пирĕн хозяйственниксене çапла калаççĕ:—эсĕ предприяти руководителĕ, апла пулсан, эсĕ пур ĕçе те хутшăн, пур ĕçе те тинкерсе сăнаса пыр, пĕр япалана та асăрхамасăр ан хăвар; хуçалăха çирĕп алăра тыт, ĕçĕн чăн-чăн хуçи пулса тăр; обществăллă пуянлăха кунран-кун ӳстер, халăх пурлăхне, куç шăрçине сыхланă пек, сыхласа усра.

Предприяти руководителĕн заводра ăçта тата мĕн чухлĕ оборудовани, инструмент, чĕртавар, материалсем пуррине лайăх пĕлсе тăмалла. Унсăрăн предприятине çирĕп алăра тытса тăма, пĕтĕм ĕçĕн чăн-чăн хуçи пулма, предприяти ĕçне тĕрĕс планлама май çук. Çавăнпа та ĕнтĕ учет вăл—предприяти пурнăçĕнче питĕ кирлĕ, пысăк ĕç пулса тăрать. «Мĕн чухлĕ те пулин йĕркеллĕ учет çук предприятин ĕçĕнче,— тенĕ Маленков юлташ ВКП(б) XVIII конференцинче тунă докладра,—кĕтмен япаласем тухса тăма пултараççĕ. Çавăн пек предприятисенче, руководитель кĕтмен çĕртенех ку е урăх чĕртавар, материалсем, çурма фабрикатсем, инструментсем çителĕксĕр пулнипе, производствăра пурпĕрех чăрмавсем пулма пултараççĕ».

Предприятисенче çирĕп учет çукки государствăна пысăк сиен кӳрет. Çакна темĕн чухлĕ примерсемпе кăтартса пама пулать. Сăмахран, Улатăрти паровозсем юсакан заводри хăшпĕр цехсенче метала, топливăпа электроэнергине, сĕрмелли тата машинăсене шăлмалли япаласене виçесĕр расходланă. Кунта икçĕр тенкĕрен йӳнĕрех япаласене цехри бухгалтерисем учета илсе пыраççĕ. Паллах, вĕсен ĕçне главнăй бухгалтерин тăтăшах тĕрĕслесе тăмалла. Анчах, ĕçсем пачах урăхла пулса пыраççĕ. Икçĕр тенкĕрен йӳнĕрех япаласене цехсенчи бухгалтери те, заводăн главнăй бухгалтерийĕ те тивĕçлипе учета илсе пымаççĕ. Ахальтен мар ĕнтĕ, инвентаризаци тунă хыççăн 50 пин тенкĕлĕх материалсем тухманнине палăртнă. Материалсене норма тăрăх расходламан пирки пĕр паровоза юсама планран ирттерсе 3642 тенкĕ ытлашши тăкакланă.

Канашри вагонсем юсакан заводра, уйрăмăнах тимĕрç цехĕнче, материалсене расходланипе расходламаннине учета тĕрĕс илмеççĕ. Тимĕрç цехĕнче тăвакан хăшпĕр детальсен хулăмĕшĕ нормăран темиçе хут тачкарах пулать. Сăмахран, тормоз валикĕсен тăршшĕ нормăран 8—10 милиметр вăрăмрах, диаметрĕ 5—6 милиметр тачкарах. Çакă вăл механически цехри станоксен ĕç тухăçлăхне икĕ хут чакарать. Тормоз валикĕсен тăршшĕ тата хулăмĕшĕ нормăра кăтартнă пек тусан, ăна станок çинче пĕр смена хушшинче 250—260 штука якатма пултараççĕ, халĕ 120—150 штука кăна якатаççĕ. Çапла вара хаклă материал—тимĕр пăчĕ-пăчĕпе ахаль сая каять. Пĕр-пĕр продукцине тума мĕн чухлĕ запаслă пайсем, материалсем расходланине пĕлме хĕн. Цехри бухгалтерисем цехăн иртнĕ уйăхри ĕçĕсем çинчен 27—28 кун, е уйăх иртсен кăна отчетсем тăратаççĕ. Çакă вăл цехсен финанспа экономикăллă показателĕсене вăхăтра анализ тăвассине чăрмантарать. Кая юлса тăратнă отчетсем архиври материалсем кăна пулса тăраççĕ. Учет ĕçĕ пĕрмаях çакнашкал пулсан, ăçтан-ха вара хуçалăха çирĕп алăра тытса пыма май пултăр?

Учет ĕçне тĕрĕс йĕркелемен çĕрте—хуçасăрлăх, унта пурлăх пăсалать, çухалать, ун пек çĕрте предприяти, цех, станоксем туллин ĕçлеймеççĕ, тăкаксем нумай пулаççĕ. Йĕпреçри хăма çуракан «Спотара» заводăн 75 пин тенкĕлĕх чĕртавар çухални те учет çуккиченех килнĕ. Нумаях пулмасть Йĕпреç вăрманпромхозĕн руководителĕсем пĕр делянкăра 2—3 çул каялла хатĕрлесе хунă хăмăт клещисен купине тупнă. Шупашкарти тир-сăран комбинатĕнче тĕрĕсленĕ хыççăн 102 пин тенкĕлĕх материал çитменнине, çав вăхăтрах 51 пин тенкĕлĕх ытлашши пулнине палăртнă. Шупашкарти вăрманпромхозра инвентаризаци тунă хыççăн 46,5 пин тенкĕлĕх йывăç çитмен. Кун пек примерсем пирĕн республикăра татах та пур.

«Учет япăхса кайнине пула предприятисенче материалсен ытлашши запасĕсем пулса тăраççĕ, комплектлă мар япаласене ытлашшипех хатĕрлесе хураççĕ, туса çитермен продукци хисепĕ ӳссе пырать тата государствăн питех те пысăк средствисем усăсăр выртаççĕ» (Маленков). Çак асăрхаттару пирĕн республикăри пур предприятисене—Улатăрти паровозсем, Канашри вагонсем юсакан заводсене, Улатăрти гармонь фабрикине, Куславкка комбинатне, Шупашкарти водосвета т. ыт. предприятисене те пырса тивет. Сăмахран, Канашри вагонсем юсакан заводра оборудовани сакăрçĕр пин тенкĕлĕх ытла усăсăр выртнă. Водосветра хăшпĕр материалсен запасне 3—10—15 çуллăха хатĕрленĕ. Куславкка комбинатĕнче хăшпĕр чухне комплектлă мар япаласене ытлашшипех хатĕрлесе хураççĕ, çапла вара туса çитермен продукци хисепĕ виçесĕр ӳссе каять. Нумаях пулмасть механически цех металл çук тесе кирлĕ япаласене тумасăр тăнă, çав вăхăтрах складра тонни-тоннипе выртакан металл çинчен завод руководителĕсем пĕлмен.

Предприятисенчи оборудованине, тĕрлĕ пурлăхсемпе материалсене тĕрĕс учета илес ĕçри хуçасăрлăха халех пĕтермелле. Оборудованисене паспортизацилесси тата вĕсем çинчен техникăллă документсем çирĕплетесси çине ытларах çаврăнса пăхни кирлĕ. Хăшпĕр предприятисенче машинăсене юсамалли график пачах çук, пулсан та графика пăсаççĕ. Çавна пула хăшпĕр станоксем стройран вăхăтсăр тухаççĕ. Çĕмĕрлери «Труженик» заводри стружка цехĕнче иртнĕ çулта пĕрремĕш номерлĕ станок çĕмĕрĕлнĕ пулнă. Çак станока çийĕнчех юсас вырăнне завод руководителĕсем станокăн хăшпĕр пайĕсене кăлара-кăлара илнĕ. Халĕ çак станокран нимĕн те юлман, унăн пайĕсем ăçта-килчĕ унта сапаланса выртаççĕ.

Чылай предприятисенче материалсем вăхăтра тăратман пирки станоксем час-часах ĕçсĕр тăраççĕ. Сăмахран, иртнĕ çулта Улатăрти гармонь фабрикинче пĕр çын ĕçленипе шутласан, станоксем 55 пин сехет ытла, паровозсем юсакан заводра çирĕм пин сехете яхăн ĕçлемесĕр тăнă. Канашри вагонсем юсакан заводра хăшпĕр станоксем 480 минута ĕçлес вырăнне 400 минута е унтан та сахалтарах ĕçлеççĕ. Заводри станоксемпе машинăсене пĕтĕм хăвачĕпе ĕçлеттерессишĕн тăрăшманни, вĕсен ĕçне учет даннăйĕсем кăтартнă тăрăх тĕрĕс планлани çукки ĕç тухăçлăхне чакарать, производствăллă программăна тултарма чăрмантарать. Кашни станок хăйĕн пĕтĕм хăвачĕпе ĕçлетĕр, вăл ĕçсĕр ан тăтăр, пĕрмаях пĕр тикĕс ĕçлесе пытăр, — çакăншăн хозяйственниксен те, уйрăм рабочисен те çине тăрсах ĕçлемелле.

«Задача çакăнта пулать: пирĕн предприятисемпе чугунçулсем çинчи учет япăхса кайнине пĕтерес пулать.

Промышленноçлă предприятисемпе чугунçулсем çинче оборудованине, мĕнпур йышши пурлăхпа материалсене учета илес ĕçе тĕрĕс йĕркелесе яни кирлĕ» (Маленков).

Предприяти руководителĕсем, парти организацисем çак задачăна мĕн тери хăвăртрах пурнăçласа пыраççĕ, çав таран предприяти ĕçĕ лайăхланса пыма пултарать. Тĕрĕс учетсăр предприятин резервисемпе ресурсĕсене пĕлме, вĕсемпе туллин усă курса, ĕç тухăçлăхне хăпартса пыма май çук. Учет ĕçне çавăн пек йĕркелес пулать: вăл предприятин кулленхи ĕçне яруççăн кăтартса тăтăр, предприятин паянхи результачĕсене планпа палăртнă ĕçсемпе танлаштарса пăхма пулăштăр, предприятин çитменлĕхĕсене анализ туса, мĕнле мерăсем йышăнма кирлине кăтартса патăр.

Ĕç вăйĕсен Резервисен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи Главнăй Управленийĕнче

Ĕç вăйĕсен Резервисен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи Главнăй Управленийĕ вăрман промышленноçĕн, строительство материалĕсен промышленноçĕн тата чугунçул строительствин ФЗО шкулĕсене ялти çамрăксене призыв йĕркипе вĕренме илнин итогĕсене тунă.

Правительство решенийĕ тăрăх вĕренме илессине пур облаçсенче, крайсемпе республикăсенче те апрелĕн 10-мĕш тĕлне туса пĕтернĕ. Пĕрремĕш черетпе вĕренме пурĕ 105.740 çамрăка илнĕ, вăл шутра вăрман промышленноçĕн ФЗО шкулĕсене—50.000 çын, строительство материалĕсен промышленноçĕн ФЗО шкулĕсене—20.940 çын тата чугунçул строительствин ФЗО шкулĕсене—34.800 çын илнĕ. Призыва организованно ирттернĕ.

Призыв комиссийĕсене çамрăксем хăйсене ФЗО шкулĕсене вĕренме илме ыйтса 85.000 заявлени панă.

Облаçсенче, крайсенче тата республикăсенче вĕренме илнисене вырăнсене ăсатма тытăннă. Çамрăксем, пурĕ 7.600 çын ытла, хăйсен вырăнĕсене (Карело-Финн СС Республикине, Ленинград облаçне т. ыт. çĕре) пырса çитнĕ те ĕнтĕ. Çул çинче темиçе эшелон пырать. Обществăллă организацисем вĕренме пыракан çамрăксене ăшшăн кĕтсе илеççĕ.

* * *

Ĕç вăйĕсен Резервисен Главнăй Управленийĕ çамрăксене призыв йĕркипе ФЗО шулĕсене вĕренме илнин итогĕсем тата çĕнĕрен организациленĕ ФЗО шкулĕсене уçасси мĕнле пыни çинчен Пĕтĕм Союзĕпе радиоканашлу туса ирттернĕ.

Ленинград, Орел, Ярославль облаçĕсенчи, Алтай крайĕнчи ФЗО шкулĕсем, пĕтĕмĕшпе илсен, вĕренекенсене кĕтсе илме хатĕрленсе çитнĕ. Общежитисене тата ФЗО шкулĕсенче столовăйсене оборудовани тунă, кирлĕ пулакан ĕç инструменчĕсене туяннă, обмундированипе спецодеждăсене кӳрсе килнĕ.

Кунпа пĕрлех пысăк çитменлĕхсем пуррине те палăртнă. Сăмахран, Киров облаçĕнче вăрман промышленноçĕн 15 ФЗО шкулĕнчен пиллĕкĕшне кăна хатĕрлесе çитерсе йышăннă. Украина СС Республикинче те чугунçул строительствин ФЗО шкулĕсем тĕлĕшпе ĕç начар. Канашлура шкулсен общежитийĕсене начар юсанине уçса палăртнă (Смоленск облаçĕнчи Сафоново). Хăшпĕр леспродторгсем столовăйсене продуктсем тăратассине ерипен туса пыраççĕ.

Ĕç вăйĕсен Резервисен Управленийĕсене мĕнпур çитменлĕхсене çийĕнчех пĕтерес тĕлĕшпе, общежитисене юсас тĕлĕшпе мерăсем йышăнма хушнă. (ТАСС).

Колхозсен ĕçлес хаваслăхĕ ӳсет

ТĂВАЙ. Çак кунсенче партипе совет активĕн тата ялхуçалăхĕнче малта пыракансен районри канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура ВКП(б) райкомĕн секретарĕ С. Сорокин юлташ партипе правительство ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановлени çинчен доклад туса пачĕ. Выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстерессишĕн социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса пырать. Колхозниксем хăйсем çине конкретлă обязательствăсем илсе, вĕсене пурнăça кĕртессишĕн çине тăрса ĕçлеççĕ.

Енĕш Нăрвашри «Красная Чувашия» колхозри доярка Ф. Николаева юлташ кăçал ку таринччен «Буренушка» ĕнерен 588,3 литр сĕт, Е. Осипова хăйне çирĕплетсе панă ĕнесенчен 560-шар литр сĕт суса илнĕ.

Нăрваш Кошкăри «Искра Ильича» колхозри сурăх фермин заведующийĕ С. Еремеев юлташ 100 сурăхран 131 путек илнĕ.

Канашлура тухса калакансем партипе правительство колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановленине тулли кăмăлпа ырласа, ăна пурнăça кĕртсе пырассишĕн ырми-канми ĕçлеме тата колхозниксен массине мобилизацилеме пулчĕç.

В. ДАНИЛОВ.

Кунсерен икшер норма

СĔМĔРЛЕ, апрелĕн 11-мĕш. (Телефон тăрăх). Древкомбинатăн иккĕмĕш номерлĕ цехĕнчи рабочисемпе работницăсем Май уявне производствăра çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илме хатĕрленеççĕ. Вĕсем апрель уйăхĕнчи производствăллă плана срокчен тултарса, планран ирттерсе 40 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларма пулчĕç.

Çак обязательствăна пурнăçлассишĕн социализмлă ăмăрту вăйланнăçемĕн вăйланса пырать. Стахановецсем ĕç тухăçлăхне чылаях хăпартрĕç. Московкина, Фалеева, Миронов юлташсем нормăна кашни кунах 200—250 процент, Грачева, Владимиров, Васильев, Архипова юлташсем 150—200 процент тултараççĕ.

Селькорсен рейчĕ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Çак кунсенче колхозсем çуракине мĕнле хатĕрленсе çитнине тĕрĕслес майпа селькорсен районри рейчĕ пулса иртрĕ. Рейд вăхăтĕнче пурĕ 55 колхоза тĕрĕсленĕ. Çакăн хыççăн нумай колхозсем çуракине халĕ те хатĕрленсе çитменни курăнчĕ. Мартынкасси ялсоветĕнчи Молотов ячĕпе тăракан колхоз ялхуçалăх машинисене юсаса çитермен. Селкка паян кун та юр айĕнче ларать. «Красный Восток», «Красная звезда», «Партизан» колхозсен клевер, тымарçимĕç, силослăх культурăсен вăрлăхĕсем çитменнине палăртнă.

Районри колхозсем уйрăмăнах транспорт инвентарĕсене йĕркелес тĕлĕшпе начар ĕçлеççĕ. «Малалла», «2-ая пятилетка» колхозсен урапа-çунасем, кӳлмелли хатĕрсем колхозниксен килĕсенче сапаланса выртаççĕ.

Селькорсен рейчĕ колхозсенче çуракине хатĕрленес ĕçри нумай çитменлĕхсене палăртса, вĕсене кĕске вăхăтрах пĕтерме практикăллă сĕнӳсем парса хăварчĕ.

И. ХАТАЕВСКИЙ.
«Коммунизм çулĕпе» хаçат редакторĕ.

Парти горкомĕ пуçламĕш организацин опытне сарать

КУРСК, апрелĕн 11-мĕш. (ТАСС). Парти горкомĕнче пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсен, хулари предприятисенчи директорсен тата инженерсемпе техниксен канашлуне ирттернĕ. Канашлура 1-мĕш номерлĕ трикотаж фабрикинчи партбюро секретарĕн Ахун юлташăн докладне итлесе сӳтсе-явнă. Докладчик фабрикăри парторганизаци ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсене пурнăça мĕнле кĕртсе пыни çинчен каласа кăтартнă.

Иртнĕ çулта фабрика начар ĕçленĕ. Плана декабрь уйăхĕнче кăна тултарнă, ăна та штурм тунипе çеç. Парти организаци мĕнпур вăя предприятине прорывран кăларас ĕçе мобилизациленĕ. Администраципе пĕрле производствăри çитменлĕхсене пĕтерме мероприятисем туса хатĕрленĕ. Вăл мероприятисене коммунистсен уçă пухăвĕнче тата производствăллă канашлусенче сӳтсе-явнă. Партири тата партири мар большевиксем технологи процесне лайăхлатма пулăшакан хаклă сĕнӳсем нумай панă.

Партбюро хушнипе коммунистсем Кукушкина, Клохов, Побегайло тата Евдокимова юлташсем вязальнăй машинăсем мĕнле ĕçленине тĕрĕсленĕ. Тĕрĕсленĕ хыççăн 68 машина тулли мощноçпе ĕçлеменни курăннă. Çав çитменлĕхе пĕтерме мерăсем йышăннă. Дирекци кашни станок ĕçне контроллесе тăмалла тунă. Результатсем çийĕнчех курăнма пуçланă. Вязальщицăсем пурте машинăсен мощноçне вĕренсе алла илнĕ. Стахановкăсем — нумай станокпа ĕçлекенсем Боборыкина, Окунева тата ыттисем те продукци кăларассине икĕ хут ӳстернĕ.

Çак çулти пĕрремĕш квартал планне фабрика коллективĕ срокчен малтан тултарнă. Планран ирттерсе трикотажран çĕленĕ кĕпесене тата ыт. те çĕр пин штука ытла туса кăларнă, продукцин хăйне ларакан хакне 10,3 процент чакарнă. Малтанлăха шута илнĕ тăрăх, фабрика пĕрремĕш кварталта 250.000 тенкĕ перекетленĕ.

М. Ю. Лермонтова вĕлерни çинчен калакан çĕнĕ документ

Государствăн феодалла-крепостникла самана архивĕнче (Мускавра) вырăссен аслă поэтне Михаил Юрьевич Лермонтова вĕлерни çинчен калакан çĕнĕ документ тупнă. Халиччен ниçта та пичетленмен çак документ вăл — поэт тата критик П. А. Вяземский патне А. Я. Булгаков янă çыру. А. Я. Булгаков — почт-директор, çав вăхăтри литераторсене çывăх пулнă çын, 1841 çулти июлĕн 31-мĕшĕнче Мускавран Вяземский патне çапла çырнă:

«Пĕлместĕп, Лермонтов вилĕмĕ çинчен пĕлеççĕ-ши унта сирĕн. Ăна вĕлернĕ — вĕлернĕ ăна черкес мар, чеченец мар, ăна дуэльре вырăс вĕлернĕ. Хам тĕплĕн мĕн пĕлни çинчен сана пĕлтеретĕп...»

Малалла Булгаков Пятигорскра Лермонтов Мартыновпа тĕл пулни çинчен çырса пĕлтерет. Çав вăхăтра Мартынов пĕр хĕрарăмпа туслашасшăн пулнă, анчах унăн ĕç тухман. Лермонтов Мартыновран тăрăхласа сăвă çырнă тата пĕчĕк карикатура тунă, кайран вĕсене Мартынова кăтартнă. Мартынов дуэле тухма чĕннĕ. Ăна дуэле чĕнес шухăша пăрахма ыйтнă, анчах вăл нимĕнпе те килĕшмен. Лермонтовăн дуэльре малтан пемелле пулнă, вăл Мартынова çапла каланă: сăвăпа карикатура шутка пулнă, эпĕ, иккĕн пĕрле кулас тесе, малтан пурне те хăвнах кăтартрăм вĕт, тенĕ.

Булгаков пĕлтернĕ тăрăх, Лермонтов çапла каланă: «эсĕ ăна ун пек мар тесе шутлатăн пулсан, эпĕ çакăнтах санран каçару ыйтма хатĕр, тенĕ, анчах та ответ çакăн пек пулнă: пер!

— Эпĕ перĕп, анчах сан çине мар,— тенĕ Лермонтов, унтан сывлăшалла персе янă...

... Мартынов Лермонтов патнех утса пынă, ăна тӳрех... чĕри çине тĕллесе пенĕ. Вилĕм, персе яни пекех хăвăрт çитнĕ. Секундантсем çакнашкал этемле мар ĕçе тума ирĕк пани тĕлĕнтерет.

Çавăн пекех тата, Мартынов тарасшăн пулни çинчен хыпар пур... Лермонтов пирки пурте питĕ шеллеççĕ, Пушкинпа пĕр пекех вилчĕ, шел... талант...»

Çырура тĕплĕн çырса пĕлтернисем татах та нумай. Архиври научнăй сотрудниксем çак документа, ытти документсемпе пĕрле, «Литературное наследство» журнал валли хатĕрлеççĕ.

* * *

ТАСС сотрудникĕпе калаçнă чухне филологи наукисен докторĕ профессор Н. Л. Бродский çапла пĕлтернĕ:

— А. Я. Булгаков П. А. Вяземский патне янă халиччен паллă пулман çыру питех те интереслĕ çыру, мĕншĕн тесен вăл çакна татах тепĕр хут кăтартса парать: Мартыновпа Лермонтов хушшинчи дуэль яланхи пек дуэль пулман, вăл чăннипех те ĕнтĕ поэта малтан шутласа хурсах вĕлерни пулнă.

Çыру Вяземский патне çитнĕ, вăл ăна илни çинчен 1841 çулти августăн 4-мĕшĕнче Булгакова пĕлтернĕ. Вяземский çапла çырнă: «Çапла, Лермонтова пĕтĕм чĕреренех шел, ăна çавăн пек этемле мар вĕлерни çинчен пĕлнĕ хыççăн уйрăмах шел. Пушкин çине çапах та ĕнтĕ француз алли тĕллесе пенĕ, вырăс аллине Лермонтов çине тĕллеме, уйрăмах вăл хăйĕн йăнăшне йышăннă хыççăн, тĕллесе пеме çылăх пулнă».

Булгаков çырăвĕ çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла. Вăл дуэльре поэт хăйне мĕнле тыткаланине, вăл Мартыновпа хирĕçессишĕн пулманнине, унпа килĕшсе татăлма тăрăшнине тата хăй пеме шутламанни çинчен тӳрех пĕлтернине çивĕччĕн паллă тăвать. Çыру секундантăн — князь Васильчиковăн предателле рольне татăклăнах кăтартса парать. Хăйсен асаилĕвĕсенче Васильчиков дуэль мĕнле пулса иртнине суеçтерсе кăтартса парать, Лермонтов Мартынова ĕçе мирлĕн пĕтерме килĕштерессишĕн тăрăшни çинчен калакан пысăк та кирлĕ факта сирсе хăварать. (ТАСС).

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН V СЕССИЙĔ УÇĂЛАССИ ÇИНЧЕН

Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕ Шупашкар хулинче 1941 çулти апрелĕн 14-мĕшĕнче каçхине 7 сехетре Советсен çурчĕн залĕнче уçăлать.

Японин Ютçĕршыв Ĕçĕсен Министрне г-н Иосуке Мацуокăна В. М. Молотов юлташ йышăннă

Апрелĕн 11-мĕшĕнче СССР Совнаркомĕн Председателĕ тата Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ В. М. Молотов юлташ Совет Союзĕпе Япони хушшинчи отношенисен ыйтăвĕсем тăрăх Японин Ютçĕршыв Ĕçĕсен Министрĕпе г-н Иосуке Мацуокăпа виççĕмĕш хут калаçнă. Г-н Иосуке Мацуокăпа пĕрле Японин Мускаври послĕ г. Татекава пулнă.

СОВЕТ СОЮЗĔ ТĂРĂХ

Иккĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заемĕн тиражĕ

Апрелĕн 19-мĕшпе 20-мĕш кунĕсенче Иркутск хулинче Иккĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заемĕн 19-мĕш тиражĕ пулать. Çак тиражра 209.920.000 тенкĕлĕх 1.300.000 выигрыш пулать, вăл шутра 3 пин тенкĕлĕх выигрышсем 200, 1 пин тенкĕлĕх выигрышсем 1000, 500 тенкĕлĕх выигрышсем 10.000, 200 тенкĕлĕх выигрышсем 200.000, 150 тенкĕлĕх выигрышсем 1.088.800 выигрыш пулаççĕ.

Советлă Литвара таварçаврăнăш ӳсни

Литвара Совет влаçĕ туса хунăранпа ĕççыннисен материаллă пурнăçĕ лайăхлансах пырать. Çавна май, ĕççыннисем апат-çимĕç продуктисемпе промтаварсене те нумай илекен пулнă. Вăтамăн шутласан, кашни çын пуçне 3—4 метр пиравăр сутăннă. Капитализмлă Литва чухне çавăн чухлĕ пиравăра çулталăк хушшинче кăна сутнă.

Литва ĕççыннисем Совет Союзĕн ытти республикисенчен кӳрсе пынă таварсене нумай илеççĕ.

Магазинсемпе лавкасен шучĕ ӳссе пырать. Частниксен пĕчĕк лавкисем вырăнне пысăк тата культурăллă магазинсем ӳссе лараççĕ. Çак çулти малтанхи виçĕ уйăх хушшинче кăна çĕнĕрен 900 магазин ытла уçнă.

Снайперсемпе ворошиловла стрелоксен çуллахи лагерĕсем

Çуркуннехи ăшă кунсем пуçланнă май çĕршыври осоавиахимовецсем çуллахи лагерьсене уçма хатĕрленме тытăннă.

Осоавиахимăн Мускав хула совечĕ хăйĕн çуллахи лагерĕсене çывăх вăхăтрах уçать. Халĕ унта палаткăсене, столовăйсене юсаççĕ, территорине тасатаççĕ. Çитес кунсенче блиндажсен, снайперсен йăвисен тата чăрмав кӳрекен вырăнсен оборудованине тăвас ĕçсем пуçланаççĕ.

Столицăри осоавиахимовецсем, группăсене, командăсемпе отрядсене йĕркеленсе, çуллахи лагерьсенче тактикăллă вĕренӳсенче пулаççĕ, хирти условисенче винтовкăсемпе пулеметсенчен переççĕ. Осоавиахим членĕсем хирте тата вăрманта çапăçма вĕренеççĕ, шыв-шурлă вырăнсене. «зараженнăй» участоксене çĕнтермелле, ал вĕççĕн çапăçас искусствăна вĕренмелле.

Лагерьсенчен пĕринче ленинла павильон тăваççĕ. Кунта нумай тĕрлĕ картинăсенче, фото-ӳкерчĕксенче тата документсенче Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕн пурнăçĕпе боевой вĕренӳне кăтартса памалла. Ленинла павильонра оборона темисем тăрăх лекцисем, докладсемпе калаçусем ирттереççĕ.

Çуллахи пĕр лагерьте производствăран уйăрăлмасăр иккĕмĕш сыпăкри ворошиловла стрелоксем, ручной тата станковăй пулеметчиксем хатĕрлемелле пулать. Тепĕр лагерьте снайперсем çуллахи вĕренӳ ĕçне туса пымалла.

Апрелĕн 11-мĕш. (ТАСС).

Шахматистсен матч-турнирĕ

Апрелĕн 11-мĕшĕнче Мускавра Союзсен çурчĕн Колоннăй залĕнче СССР Союзĕн шахмат вăййинчи абсолютлă чемпионĕн званине илессишĕн пыракан матч-турнирăн иккĕмĕш çур пайĕ 11-мĕш турпа пуçланнă.

Курма пухăннă нумай çынсен тимлĕхĕ Ботвинник—Болеславский партийĕ çинче пулнă. Партие выляса пĕтереймен, унта Ботвинникăн ĕçсем лайăхрах.

Смысловпа Лилиенталь партийĕ выляса пĕтмен. Положени иккĕшин те пĕр евĕрлех.

Кереспа Бондаревский выляман, мĕншĕн тесен Керес чирлĕ пулнă.

Апрелĕн 12-мĕшĕнче 12-мĕш турта Болеславскипе Бондаревский, Смысловпа Керес, Ботвинникпе Лилиенталь выляççĕ. (ТАСС).

Норвегин Суту-илӳ Делегацийĕ Мускавран тухса кайнă

Кăçалхи апрелĕн 11-мĕшĕнче Норвегин Суту-илӳ Делегацийĕ Мускавран тухса кайнă. Делегаци составĕнче çаксем пулнă: Норвегин суту-илӳ промышленность, ремесласем тата пулă тытас ĕç министрĕн обязанноçĕсене туса тăракан г. Иоганессен, Норвегин Суту-илӳ Делегацийĕн членĕ г. Альбрехт тата ыттисем.

Центральнăй аэродромра Делегацине çаксем ăсатса янă: СССР Наркомвнешторгĕн Коллеги членĕ тата Суту-илӳ Договорĕсен Отделĕн начальникĕ Д. Д. Мишустин юлташ, ССР Союзĕн Норвегири Торгпречĕн заместителĕ Д. М. Моисеев юлташ, СССР Наркомвнешторгĕн Протокольнăй чаçĕн начальник помощникĕ А. К. Павленко юлташ, çавăн пекех тата Германи посольствин советникĕ г-н Гильгер тата Германин Мускаври посольствин ытти чинĕсем. (ТАСС).

Карело-Финн республикинче пăлансем ĕрчетеççĕ

Калевала, Кемь, Лоухи тата Кестеньгск районĕсенче пăлан кĕтĕвĕсене симĕс курăк çине кăларнă. Иртнĕ çул хушшинче пăлансен шучĕ 2.700 пуç хутшăннă. Колхозсенче çĕнĕрен 29 ферма организациленĕ.

1941 çулта Карело-Финн республикинче пăлансен шутне 25 процент ӳстерме пăхнă.

Сталин юлташ „Совет Союзĕн хуçалăхлă положенийĕ çинчен“ доклад тунăранпа 15 çул тултарнă тĕле

15 çул каялла, 1926 çулти апрелĕн 13-мĕшĕнче, Сталин юлташ ВКП(б) Ленинград организаци активĕн пухăвĕнче «Совет Союзĕн хуçалăхлă положенийĕ çинчен» доклад туса панă. Вăл хăйĕн докладĕнче партин Центральный Комитечĕн черетлĕ Пленумĕн итогĕсем çинчен каланă, — Центральный Комитетăн çав Пленумĕ партин XIV съезчĕ хыççăн виçĕ уйăх иртсен пухăннă пулнă. Сталин юлташăн доклачĕ Пленум решенийĕсем çинчен ăнлантарни кăна мар пулнă. Вăл марксистла-ленинла теорине, пĕр çĕршывра, капитализмлă государствăсем хупăрласа тăракан çĕршывра, социализмлă общество тăвасси çинчен калакан вĕрентÿве çĕнĕрен хывнă пысăк вклад пулнă.

Партин XIV съездĕнче Сталин юлташ ССР Союзне индустриализацилессин историллĕ программи çинчен каласа панă. Çав программа — хамăрăн тăван çĕршыва техникăпа экономика тĕлĕшĕнчен никама та пăхăнмасăр пурăнакан тумалли, аграрлă çĕршывран промышленноçлă çĕршыв туса хумалли, чи малтан йывăр индустрине аталантармалли программа пулнă. Партин XIV съезчĕ сталинла программăна пĕтĕмĕшпех ырласа, ССР Союзне индустриализацилес çулйĕре йышăннă.

Сталин юлташ партие социализмлă индустриализацин аслă çулйĕрне палăртса панипех чарăнса тăман, кунпа пĕрлех вăл çав питех те аслă программăна мĕнле методсемпе пурнăçа кĕртмеллине, совет халăхĕ хăйĕн укçи-тенкисемпех хăватлă индустрине — социализмăн материальнăй никĕсне мĕнле майсемпе тумаллине те кăтартса пачĕ. Сталин юлташ ССР Союзне индустриализацилесси çинчен калакан вĕрентĕве туса хучĕ,—вăл Ленинград активĕнче «Совет Союзĕн хуçалăхлă положенийĕ çинчен» тунă докладра çав вĕрентÿвĕн чи паха та кирлĕ положенийĕсем пулнă.

Партин XIV съезчĕ ССР Союзне индустриализацилесси çинчен йышăннă çулйĕре никĕслесе, Сталин юлташ совет экономикин аталанăвĕнчи пысăк тапхăрсене наука енчен питех те лайăх тĕпчесе хатĕрлерĕ. Экономикăллă çĕнĕ политикăна (нэп-а) пурнăçа кĕртсе пынин пирвайхи пилĕк çул хушшинчи итогĕсене тĕплĕ анализ туса пачĕ.

Çĕршыв ун чухне нэп-ăн çĕнĕ тапхăрне кĕнĕ. Нэп-ăн çав çĕнĕ, иккĕмĕш тапхăрĕ нэп пирки партин X съезчĕ йышăннă питех те чаплă ленинла плана ăнăçлăн та вĕçне çитиех пурнăçланипе паллă пулса тăчĕ.

Граждăн вăрçи хыççăн çĕршыв умне халăх хуçалăхĕн социализмлă никĕсне тăвас задача тухса тăчĕ. Шултăра индустри—социализмăн пĕртен-пĕр материальнăй никĕсĕ пулса тăрать. Анчах эпир граждăн вăрçи пĕтсенех индустрине пур майсемпе те аталантарас ĕçе тытăнма пултарнă-и? Çук, пултарайман: çавна валли кирлĕ укçа-тенкĕ пулман, продовольстви тата чĕртавар çителĕклĕ пулман. Çавăнпа та чи малтан хресчен хуçалăхĕн производительнăй вăйĕсене çĕклентермелле пулнă.

Ялхуçалăхне ура çине тăратнă май çĕршывра апат-çимĕç çителĕксĕр пулнине пĕтернĕ, рабочисем заводсемпе фабрикăсене таврăна пуçланă, ĕç тухăçлăхне ÿстермелли условисене тунă. Çĕршывра чĕртавар тата топливо кирлĕ таран пулса тăнă. Рабочи класс ăна валли кивĕ стройран юлнă шултăра промышленноçăн производствăллă аппаратне ĕçе янă. Империализмлă тата граждăн вăрçисем тунă сурансене ăнăçлăн сипленĕ. Çĕршыв хуçалăхĕ ура çине тăма пуçланă.

Хуçалăхлă обстановка улшăннă. Парти умне çав вăхăтра çĕнĕ тата пысăк задачăсем тухса тăнă.

«Ун чухне, экономикăллă çĕнĕ политикăн пирвайхи тапхăрĕнче,—тесе каланă Сталин юлташ,—пирĕн пĕтĕм халăх хуçалăхĕ аталанасси ялхуçалăхĕнчен килсе тăнă пирки, ялхуçалăхĕнчен пуçласа ĕçе тытăнмалла пулнă пулсан, халĕ ĕнтĕ, хамăрăн хуçалăхăн социализмлă никĕсне малалла туса пыма, пĕтĕм хуçалăха малалла илсе кайма, шăпах та ĕнтĕ индустри çине пĕтĕм тимлĕхпе çаврăнса пăхмалла. Халĕ ĕнтĕ ялхуçалăхĕ хăй те, ăна ялхуçалăх машинисем, тракторсем, промышленность япалисем т. ыт. вăхăтра памасассăн малалла кайма пултараймасть. Çавăнпа та, ун чухне, экономикăллă çĕнĕ политикăн пирвайхи тапхăрĕнче, пĕтĕм халăх хуçалăхĕ аталанасси ялхуçалăхĕнчен килсе тăнă пулсан, халĕ ĕнтĕ вăл индустрине тÿрех аталантарассинчен килсе тăрать, çавăнтан килсе тăракан пулчĕ те».

Акă мĕншĕн ĕнтĕ партин XIV съезчĕ ССР Союзне индустриализацилес çулйĕре йышăннă. Пирĕн умра индустрине пур майсемпе те малалла ярас, çавăн урлă вара пĕтĕм хуçалăха аталантарас задача тăнă.

Индустрине мĕнле аталантармалла пулнă-ха? Мĕнле çулйĕрпе, мĕнле майсемпе? Акă мĕнле ыйтусем тухса тăнă парти умне. Çав мĕнпур ыйтусем тăрăх пирĕн аслă учитель Сталин юлташ пĕртен-пĕр тĕрĕс çулйĕр кăтартса пачĕ, вăл кăтартса панисем пурнăçра пĕтĕмĕшпех тÿрре тухрĕç.

Ленинград активĕнче Сталин юлташ çапла кăтартса панă:

«Промышленноçăн кирек мĕнле аталанăвĕ те индустриализаци пулмасть-ха. Индустриализаци центрĕ, унăн никĕсĕ йывăр промышленноçа (топливо, металл т. ыт. те) аталантарнинче, юлашкинчен, производство хатĕрĕсене тăвакан производствăна аталантарнинче, хамăрăн машиностроенине аталантарнинче пулать. Индустриализацин задачи пирĕн пĕтĕм халăх хуçалăхне ун ăшĕнче промышленность пайне ÿстересси патне илсе пырассинче кăна мар, унăн тата тепĕр задачи пур—çав аталанура пирĕн çĕршыва, капиталистсем хупăрласа тăраканскерне, хуçалăх тĕлĕшĕнчен хăйне уйрăм пурăнакан тумалла, ăна тĕнчери капитализмăн хушмалли пулса тăрасран сыхласа хăвармалла. Пролетариат диктатурин çĕршывĕ, капитализмлă йĕритавралăхра пурăнаканскер, вăл хăй килтех производство орудийĕсемпе хатĕрĕсене тумасть пулсан, вăл аталапăвăн çакнашкал сыпăкĕнче—унăн халăх хуçалăхне ытларах аталаннă капитализмлă çĕршывсем, производство орудийĕсемпе хатĕрĕсем тăвакан тата ютçĕршывсене кăларса тăракан капитализмлă çĕршывсем, çумĕнче çыхăнтарса тăмалла килекен сыпăкра чарăнса ларсан, хуçалăх тĕлĕшĕнчен никама пăхăнмасăр пурăнакан çĕршыв пулса юлма пултараймасть. Çав сыпăкра чарăнса ларни — вăл хăвна тĕнчери капитала пăхăнса тăма пани пулать».

Сталин юлташăн çав генилле кăтартăвĕсем большевикла партин малаллахи пĕтĕм политикин никĕсĕ, халăх хуçалăхне аталантармалли виçĕ пилĕкçуллăх плансен никĕсĕ пулса тăчĕç. Сталин юлташăн çак кăтартăвĕсем совет çыннисемшĕн закон пулса тăчĕç. Социализмлă общество тăвас ĕçри пысăк та паттăр кĕрешÿре эпир çавăнпа çĕнтертĕмĕр те.

Сталин юлташ ССР Союзне индустриализацилесси çинчен вĕрентнине пурнăçласа пырса, парти ССР Союзĕн халăх хуçалăхне капитализмлă йĕритавралăха пăхăнмасăр, хăйне уйрăм ĕçлесе пурăнакан çĕршыв туса хучĕ. Пирĕн çĕршыв аграрлă çĕршывран промышленноçлă çĕршыв пулса тăчĕ. Машиностроени питех те пысăк хăвăртлăхсемпе малалла кайрĕ. Революциччен машиностроени промышленность продукцин 6,8 процентчĕ кăна пулнă пулсан, 1937 çулта вăл—25,5 процент пулнă.

Иккĕмĕш пятилеткăра эпир пĕтĕм халăх хуçалăхне техника тĕлĕшĕнчен реконструкцилесе çитертĕмĕр. ВКП(б) XVIII съезчĕ çĕршыв умне çĕнĕ, питех те пысăк задача—капитализмлă чи пысăк çĕршывсенчен экономика тĕлĕшпе те, урăхла каласан, кашни çын пуçне промышленность продукци мĕн чухлĕ туса кăларас тĕлĕшпе те, иртсе каяс задача лартрĕ. Эпир социализмлă индустрийĕн çĕнĕ, пысăк çĕнтерĕвĕсем патне пыратпăр, çавна пула эпир ССР Союзĕн халăх хуçалăхĕ капитализмлă йĕритавралăха пĕртте пăхăнса тăмасăр, хăйне уйрăм ирĕклĕн ĕçленине çирĕплететпĕр.

* * *

Çĕршыва индустрилеме кивĕ заводсемпе фабрикăсене çĕнĕ оборудовани лартмалла тата çĕнĕ фабрикăсемпе заводсем тумалла пулнă, çакă ĕнтĕ промышленность халăх хуçалăхĕнче нумай пысăкрах вырăн йышăнса тăмалла пулассине пĕлтернĕ. Анчах çак ĕçе тума укçа-тенкĕ нумай кирлĕ пулнă. Социализмлă промышленноçа аталантарас ĕç валли укçа-тенкĕ тупас ыйту питех те пысăккăн тухса тăнă.

Çавна май Сталин юлташ капитализмлă индустриализацин виçĕ сăнарне кăтартса парать. Капитализмлă çĕршывсем хăйсен промышленноçне колонисене çаратнипе, çĕнтерÿллĕ вăрçă хыççăн контрибуцисем илнипе, ютçĕршыв капиталĕпе усă курнипе, пусмăрлă условисемпе концессисем панипе тата пусмăрлă заемсем илнипе аталантарнă.

Совет çĕршывĕшĕн çав çулсем пачах юрăхсăр пулнă, мĕншĕн тесен вĕсем пролетариллĕ влаçăн тĕп ĕмĕчĕсемпе килĕшсе тăмаççĕ.

Сталин юлташ тăваттăмĕш çулйĕр—индустриализацине хамăр перекетлесе пухнă укçа-тенкĕпе тата социализмлă накопленипе тăвас çулйĕр кăтартса пачĕ.

Социализмлă индустриализаци ĕçне пурнăçа кĕртмешкĕн совет стройĕн накоплени çăлкуçĕсем çителĕклех пур. Çав çăлкуçсем: Октябрьти Социализмлă Аслă революци помещиксемпе капиталистсене экспроприацилени, çĕр, фабрикăсем, заводсем т. ыт. уйрăм çынсен харпăрлăхĕ пулса тăнине пĕтерсе, вĕсене пĕтĕм халăхăн харпăрлăхĕ туса хуни пулать.

Социализмлă накоплени тума тата совет влаçĕ патша парăмĕсене йышăнманни те пулăшнă. Çакă вăл пирĕн халăх хуçалăхĕн çурăмĕ çинчен миллиардшар тенкĕ парăма илсе пăрахса, социализмлă накоплени ĕçне çăмăллатнă.

Социализмлă накопленин çăлкуçĕсем—государство промышленноçĕ, тулашри национализациленĕ суту-илÿ, шалти суту-илÿ, банк системи. Социализмлă накоплени тумалли вăйлă хатĕр вăл—государство влаçĕ тата унăн государство бюджечĕ пулса тăрать, вăл укçа-тенке пухса, ăна халăх хуçалăхне, промышленноçа малалла аталантарас ĕçе ярать.

Çав çăлкуçсем пуртепит пысăк майсем туса параççĕ, вĕсемпе усă курмалла. Анчах май пурри ĕçе чăн-чăнах туса хуни пулмасть-ха, тесе калать Сталин юлташ. «Ĕçе пĕлсе туса пымасан, накоплени тумалли майсем тата чăн-чăн накоплени хушшинче чылай пысăк хушă пулма пултарать».

Çав пысăк задачăна ăнăçлăн татса парас тесен чи малтан хуçалăх пурнăçĕн мĕнле пайĕсем çине çаврăнса пăхмалли çинчен, социализмлă накопленин каналĕсем мĕнле пулни çинчен Сталин юлташ тĕплĕн ăнлантарса панă. Вăл çакна кăтартса панă: накоплени фончĕсене сапаласа пĕтересрен сыхламалла, государствăн кредитпа финанс оргăнĕсем урлă вĕсене пĕтĕм промышленность нушисем валли ямалла. Çакăнтан ĕнтĕ кредит учрежденисен, шалти заемсен ĕçне лайăхлатас задача тухса тăрать. Малалла, промышленноçра хăйĕнче амортизаци тумашкăн, промышленноçа сармашкăн кирлĕ запассем уйăрса хуни кирлĕ, тенĕ.

Сталин юлташ çапла каланă: çĕршыва тĕрлĕ ăнсăртлăхсенчен сыхласа тăма государство аллинче тивĕçлĕ резервсем пухмалла. Резервсем тулашри суту-илÿ енĕпе те çавăн пекех тата шалти суту-илÿ енĕпе те пулмалла, тенĕ.

Юлашкинчен, Сталин юлташ налог политики çине кăтартса панă, ку вăл—государство аллинче перекетленĕ укçа-тенкĕсене социализмлă индустри ĕçне ямалли хатĕр.

Сталин юлташ резервсем çинчен кăтартса пани питех те пысăк вырăн йышăнса тăрать. Резервсен пĕлтерĕшĕ хальхи вăхăтра тата ытларах ÿсрĕ. Кучухнехи вăрçă, ăна техникăпа экономика енчен илсе пăхсан, резервсен вăрçи пулса тăрать, хăш çĕршывăн резервсем мĕн чухлĕ нумайрах, вăл çĕнтерÿ тăвасса çавăн чухлĕ ытларах шанса тăма пултарать. Пирĕн çĕршыв резервсен ыйтăвĕ çине питех те тимлĕн çаврăнса пăхать, мĕншĕн тесен вĕсем мобилизациленсе хатĕр тăрас ĕçре чи кирли пулса тăраççĕ. Сталин юлташ резервсем çинчен кăтартса панине яланах пурнăçласа пырса, эпир ССР Союзĕн экономика тата оборона хăватне вăйлатса пыратпăр.

* * *

Сталин юлташ **социализмлă накоплени фончĕсемпе тĕрĕс усă курма, укçа-тенке перекетлеме вĕрентет.** «Пухăнакан резервсене вырăнлă, тирпейлĕ расходлама пĕлес пулать... халăх пурлăхĕн пĕр пусĕ те ахаль ан çухалтăр... Укçа-тенке перекетлĕ, тирпейлĕ тыткалама пĕлни,—вăл чи кирлĕ искусство...»

Анчах, шел пулсан та, çакна йышăнмалла килет: хозяйственниксем чылайĕшĕ хуçалăха тытса пымалли çав пысăк искусствăна халĕ те вĕренсе çитмен-ха.

ССР Союзĕн промышленноçĕ 1940 çулта 137,5 миллиард тенкĕлĕх продукци туса кăларнă. 1941 çулта промышленность продукци хакне пĕр процент чакарни икĕ миллиард тенкĕ яхăн пулать. Çав вăхăтрах пирĕн промышленность продукцин хăйне ларакан хакне чакарассишĕн, строительствăна йÿнетессишĕн, кăмрăка, электроэнергине, метала, строительство материалĕсене тирпейлĕ тыткалассишĕн т. ыт. большевикла кĕрешÿ çителĕклĕ сарса яманха. Кун çинчен ВКП(б) XVIII конференцийĕ йышăннă решенисенче палăртса каланă.

Промышленность ĕçĕсене тĕрĕс тата пĕлсе планласси накопленисемпе тивĕçлĕ усă курас ĕçре питех те паха услови пулса тăрать, тесе кăтартса парать Сталин юлташ.

Докладра государство тата кооперации аппаратне пĕчĕклетес тата йÿнетес ыйтусене уйрăмăнах вăйлăн лартнă: «...Пирĕн государство тата кооперации аппаратне, пирĕн наркоматсемпе хуçалăхлă расчетпа ĕçлекен учрежденисене аялтан пуçласа çÿле çитиччен пĕчĕклетмелле тата чакармалла, йÿнетмелле тата сыватмалла. Ытлашши пысăкланса кайнă штатсем тата пирĕн управлени оргăнĕсем укçа-тенкĕ нумай пĕтерни çинчен калаçнисем чĕлхе çинчен вĕçерĕнмен сăмахсем пулса тăчĕç. Ахальтен мар ĕнтĕ Ленин рабочисемпе хресченсем пирĕн государство аппарачĕ пысăк пулнине тата хакла ларнине тÿссе тăмĕç, ăна кирек мĕнле пулсан та, пур енчен те, пур майсемпе те чакарса йÿнетмелле, тесе вуншар тата çĕршер хут каланă. Çак ĕçе, юлашкинчен, чăн-чăнах, большевикла тытăнмалла, перекетлес ĕçре çавтери çирĕп, чи хаяр режим туса хумалла».

Ĕçе тытăниччен малтан пысăк штатсем пухакан работниксене Сталин юлташ питех те хытă питлет. Вăл ытлашши тăкак тăвакан тата халăх пурлăхне тирпейсĕр тыткалакан çынсене хирĕç ним хĕрхенмесĕр кĕрешме хушать.

Халăх пурлăхне, укçи-тенкине тирпейлĕ, вырăнлă тыткалани—государствăн пысăк дисциплинăлăхĕ, кашни совет гражданинĕн тивĕçĕ пулса тăрать. Çав вăхăтрах ку вăл хуçалăх руководствинчи культурлăх ыйтăвĕ. Халăх укçи-тенкине лайăх та тирпейлĕ тыткалама вĕренмен çынсем халĕ те сахал мар-ха. Хăшпĕр хозяйственниксем, çав хисепрех коммунистсем те, государство укçи-тенкипе ытлашши «тараватлă» пулма хăтланаççĕ. Сталин юлташ çавăн пек коммунистсем çинчен уйрăмăнах вирлĕ каланă:

«...Хăшпĕр коммунистшăн, хăш чухне государство пахчине сысна евĕрлĕ (ку сăмахшăн каçарăр, юлташсем) кĕрсе кайса, унта хăйне валли ярса илме е государство укçи-тенкипе хăйĕн тараватлăхне кăтартма нимĕн те мар иккен».

Халăх пурлăхне çаратни тĕрлĕ формăпа пулса пыма пултарать. Вăл çиелтен пăхсассăн законлă пек курăнакан формăпа та пулать, ун пек чухне хозяйственник е учреждени руководителĕ государство укçи-тенкипе хăйĕн сывăх çыннисене нимĕнле сăлтавсăрах награда парать. Тата тÿрременĕх вăрланисем пулаççĕ. Вăрланине общественность тивĕçлипе сивлени çук-ха, тенĕ Сталин юлташ. Шпиона е тăван çĕршыва сутакан этеме тытсан массăсем ăна вĕçĕ-хĕррисĕр çиленеççĕ, ăна персе вĕлерме хушаççĕ. Анчах вăрă çине ун пек тарăхса мар, хĕрхенерех пăхаççĕ тата хăшпĕрисем чее вăрлани—вăл геройла ĕç туни пулать, тесе те шутлаççĕ. «Çав вăхăтрах çакă уççăнах паллă: халăх пурлăхне çаратакан тата халăх хуçалăхĕн интересĕсене аркатакан вăрă—вăл çав шпионах тата предателех пулать, унтан та ытларах пулмасан».

Сталин юлташ вăрăсене хирĕç татăклăнах кĕрешме, халăх пуянлăхне çаратакансене пĕтĕм халăх ылханса моральлĕ бойкот тума кирли çинчен тата вăрламашкăн нимĕнле майсем те пулмалла мар тумалли çинчен каланă.

Кахалсене, прогульщиксене, производство ĕçне пăсакансене те Сталин юлташ çавăн пекех вăйлăн питлет: «Пирĕн, юлашкинчен, заводсемпе фабрикăсенче прогулсене пĕтерессишĕн, ĕç тухăçлăхне ÿстерессишĕн, пирĕн предприятисенче ĕç дисциплинине çирĕплетессишĕн кампани пуçласа ярас пулать... Прогулсем пĕтмесен, ĕç тухăçлăхĕ пĕр вырăнтах тăрсан, эпир хамăрăн индустрине малалла яма, ĕç укçине ÿстерме пултараймастпăр».

Сталин юлташăн çак кăтартăвĕ хальхи вăхăтра та пит пысăк вырăн йышăнса тăрать. Прогулсемпе кĕрешни, ĕç тухăçлăхне ÿстерессишĕн тата ĕç дисциплинине çирĕплетессишĕн кĕрешни—социализмлă строительствăн чи вăйлă хĕçпăшалĕ. ССР Союзĕн Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче «Сакăр сехетлĕ ĕç кунĕ çине, çичĕ кунлă ĕç эрни çине куçасси çинчен тата рабочисемпе служащисене предприятисемпе учрежденисенчен хăйсен ирĕкĕпе тухса кайма чарасси çинчен» кăларнă паллă Указа пурнăçа кĕртсе пыни ĕç дисциплинине промышленноçра та, транспортра та чылаях çирĕплетрĕ. Анчах çапах та нумай предприятисенче прогулсем çаплах пур-ха. Акă мĕншĕн ĕнтĕ ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ прогулсене пĕтĕмпех пĕтерме хушрĕ.

15 çул каялла хуçалăха ертсе пыракан кадрсене, **индустри строителĕсен кадрĕсене хатĕрлес** ыйту питех те çивчĕн тăнă. Социализмлă индустриализацин аслă задачисене çĕнĕ специалистсен, хозяйственниксен кадрĕсене хатĕрлемесĕр пурнăçа кĕртме май пулман. Рабочисен тата совет интеллигенцин речĕсенчен индустри строителĕсен йышлă кадрĕсене хатĕрлемелле пулнă. Сталин юлташ хозяйственниксене пур майсемпе те пулăшма хушнă: «Хозяйственниксене шанса тăмалла тата пулăшмалла, вĕсене промышленность строителĕсен çĕнĕ кадрĕсем хатĕрлес ĕçре пулăшмалла, индустри строителĕсен вырăнне социализм строительствин хисеплĕ вырăнĕ туса хумалла,—акă мĕн тĕлĕшĕнчен ĕçлемелле ĕнтĕ халĕ пирĕн парти организацийĕсем».

Социализмлă индустриализаци задачисене **рабочи класăн активлăхĕ ÿснĕ** никĕс çинче кăна пурнăçа кĕртме май пулнă. Социализмлă индустриализаци политикине ăнăçлăн пурнăçа кĕртмешкĕн **рабочи класпа хресченсен союзне** тата ытларах **çирĕплетмелле** пулнă, çав вăхăтрах çак союзра рабочи класăн ертсе пырас рольне пур майсемпе те ÿстермелле, партине тата унăн речĕсен пĕрлĕхне çирĕплетмелле пулнă.

* * *

Сталин юлташ «Совет Союзĕн хуçалăхлă положенийĕ çинчен» доклад тунăранпа 15 çул иртрĕ. Çак докладăн генилле страницисене вуласа, эпир унта хальхи вăхăтри чи пысăк задачăсене татса памашкăн çĕнĕ вăй çăлкуçĕ тупатпăр.

Сталин юлташ çав докладра малтанах палăртса каланисем тĕрĕс пулнине пурнăç пĕтĕмĕшпех çирĕплетсе пачĕ. Сталин юлташ кăтартса панисем пирĕн парти аллине çĕршыва индустриализацилессишĕн кĕрешес ĕçре хăватлă хĕçпăшал пачĕç.

Каярахри вăхăтра каланă хăйĕн сăмахĕсенче («Хозяйственниксен задачисем çинчен», «Çĕнĕ обстановка—хуçалăх строительствин çĕнĕ задачисем», «Çĕршыва индустриализацилесси çинчен тата ВКП(б)-ри сылтăм сулăнчăк çинчен», съездсенче ЦК политотчечĕсенче т. ыт.) Сталин юлташ, совет экономикине марксистла тарăн анализ тунă никĕс çинче, социализмлă индустриализаци çинчен калакан вĕрентĕве пур енчен те аталантарнă.

Сталин юлташ социализмлă индустриализаци çинчен вĕрентни тăрăх ĕçлесе, большевиксен партийĕ ССР Союзне индустриллĕ социализмлă хăватлă держава туса хучĕ. ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хăйĕн решенийĕсене çав вĕрентĕве никĕсе хурса йышăнчĕ, унăн решенийĕсем ССР Союзĕн экономикăллă тĕп задачине хăвăртрах пурнăçлас тĕлĕшпе конкретлă çулсем палăртса хучĕç.

Конференци решенийĕсем хуçалăх оргăнĕсемпе парти организацисене хуçалăха лайăх тытса пыма, халăх пурлăхне: оборудованине, чĕртаварсене, материалсене, инструментсене тирпейлĕ те перекетлĕ тыткалама,—усăсăр пĕтерессине хирĕç татăклăн кĕрешме хушаççĕ. Халăх хуçалăхĕн 1941 çулти пысăк планне пурнăçа кĕртес ĕç валли кирлĕ ресурссене пухса упрама укçа-тенке çирĕп перекетлесен тин май килет.

Партин XVIII конференцийĕ продукцин хăйне ларакан хакне пур майсемпе те чакарма тата хозрасчета çирĕплетме, прогулсене пĕтĕмпех пĕтерме, ĕç дисциплинине çирĕплетме хушрĕ.

Плансене тултарасси вăл—çынсем хăйсем, вĕсен ĕç хаваслăхĕ тата çĕнтерме ĕмĕтленекен çирĕп кăмăл пулса тăрать. Çав хаваслăха палăртса тăраканни—стахановла движени. Задача халĕ инженерсен, рабочисен, служащисен пуçарулăхĕпе ĕç тухăçлăхне малалла та ÿстерес çĕрте, уйрăм отраслĕсемпе предприятисем кая юлнине пĕтерес çĕрте, промышленноçра чи малта пыракан техникăпа ĕçлессине вăйлатас çĕрте усă курасси пулса тăрать. Ĕç тухăçлăхне ÿстермелли чи хăватлă хатĕр вăл лайăх ĕçлекен çынсене материальнă интереслентерес тĕлĕшпе сталинла принципа пурнăçа кĕртни пулать.

Сталин юлташăн çĕршыва индустриализацилесси çинчен калакан вĕрентÿне пурнăçа çирĕп кĕртсе пырса, совет халăхĕ Совет Союзĕн экономикипе оборона вăй-хăватне тĕреклетес ĕçре тата çĕнĕ çитĕнÿсем тăвĕ.

И. АНЧИШКИН.

Страховани ĕçĕ ăнăçлăн пырать

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Пĕрремĕш кварталти страховани ĕçĕ районра ăнăçлăн сарăлса пычĕ. Чылай ялсоветсем тăрăх вăл тĕлĕшпе плана ирттерсе тултарнă. Район тăрăх илсен плана çакăн пек тултарнă: окладран ирттерсе страхлас тĕлĕшпе—128 процент, пурлăха страхлассине—147 процент, пурнăçа страхлассине 117 процент.

Пĕрремĕш кварталта пурнăçа страхлас ĕçе 33 коллективра туса ирттернĕ. Пурнăça страхлассине 9 колхозра йĕркеленĕ, пурĕ 365 колхозник хăйсен пурнăçне страхланă. Янмурзинăри колхозра (Упи ялсовечĕ) 122 колхозник, «Ильич» колхозра 62 колхозник пурнăça страхланă.

Янкас ялсоветĕнчи страхагент Иванов юлташ страховани укçине 2.306 тенкĕ пухнă. План тăрăх унăн 690 тенкĕ пухмалла пулнă.

З. ИГНАТЬЕВ.
Гайфинпай заведующийĕ.

Социализмлă çĕршывăн патриочĕ

(В. В. Маяковский вилнĕренпе 11 çул тултарнă тĕле)

Владимир Владимирович Маяковский вилнĕренпе кăçалхи апрелĕн 14-мĕшĕнче вуннăпĕр çул çитет. Маяковскин литературăллă творчестви — пирĕншĕн, социализмлă çĕршыври телейлĕ ĕççыннисемшĕн хăйĕн хакне нихăçан та çухатман, пире çĕнĕрен-çĕнĕ çĕнтерÿсем патне хавхалантарса чĕнекен чи хăватлă хĕçпăшал.

Мускавра литературăллă пĕр вечерта пĕр тăмсай этем ăна:

— Эсир паянхи кун çинчен кăна çыратăр, çавăнпа сирĕн пултарулăх нумая юлмасть, — тенĕ.

— Ман пата тепĕр пин çултан кĕрĕр, вара эпир калаçăпăр,—тенĕ Маяковский.

Чăнах та, поэт пултарулăхĕ пирĕн совет литературинче классикăллă хаклă пурлăх пулса юлчĕ, ăна нихçан та вилĕм çук.

Маяковский пултарулăхĕнче эпир социализмлă туйăмсемпе идейăсен сарлака тĕнчине, ĕç хаваслăхне сисетпĕр.

Калăпăр, вăл хăйĕн «Совет паспорчĕ çинчен çырнă сăвăсем» ятлă произведенине çеç çырнă пулсан та, çав пĕр сăвă кăна пирĕн совет литературинче нихçан манăçа юлми питĕ пысăк вырăн йышăнса юлнă пулĕччĕ. Çак сăвăри кĕске те çирĕп йĕркесем пирĕн социализмлă çĕршыв гражданинĕн телейлĕ мăнаçлăхне, унăн çутă малашлăха туртăнакан ĕмĕтне, вăл хăйĕн тăван çĕршывне вĕçĕмсĕр юратнине кăтартать. Çавăнпа ĕнтĕ «Совет паспорчĕ çинчен çырнă сăвăсем» пирĕн вулакансен чĕлхинчен нихçан кайман сăвă пулса тăрать.

Маяковский Октябрьти Аслă революциччĕнех çырма тытăнать, патша саманине хирĕç çамрăклах кĕрешĕве тухать, тĕрмесене лекет, халăх капитализма çĕмĕрсе тăкассине, ирĕклĕх килессине чĕререн кĕтсе савăнать.

1915 çулта пичетлесе кăларнă «Облако в штанах» ятлă поэминче:

Где глаз людей обрывается куцый
Главой голодных орд,
В терновом венце революций
Грядет шестнадцатый год —

тесе çырнă. Маяковский 1916 çултах революци пулассине хавасланса кĕтнĕ. Чăнах та, Маяковский тахçантанпах ĕмĕтленнĕ ĕмĕт тепĕр çулранах пурнăça кĕнĕ: 1917 çулта Российăри рабочи класс хăйне темиçе ĕмĕр хушши пусмăрлăхра тытса тăнă капитализм тĕнчине тĕппипех ишĕлтерсе антарчĕ, ĕççыннисем хавассăн сывласа ячĕç, этемлĕх историнче пирĕн çĕршыв чи малтан пуçласа халăх ĕнси çинчи харампырсене çĕмĕрсе тăкрĕ, савăнăçлă та ирĕклĕ пурнăç турĕ. Маяковский Октябрьти Аслă революцие, большевиксен аслă партин политикине, Ленин — Сталин партийĕ рабочи класăн чăн-чăн ĕмĕчĕсемшĕн кĕрешнине чĕререн кăмăлласа йышăнать, пĕр иккĕленмесĕрех Ростăра (Российăри Телеграф Агентствинче) хастарлăн ĕçлеме тытăнать, куние-çĕрне, ыйăха та канăçа манса, тăван та çамрăк совет çĕршывĕн тăшманĕсене хирĕç хаяррăн кĕрешет, ку кĕрешĕве пĕтĕм ĕççыннисене хутшăнма чĕнсе сăвăсемпе такмаксем çырать. Революцин хăватлă хумĕпе çĕкленнĕ Маяковский вăл вăхăтра хăйĕн ĕççыннисем юнпа çĕнсе илнĕ тăван çĕршывне пĕтĕм чунне парса ĕçленинчен тĕлĕнмелле: вăл кулленех плакатсем ÿкерсе, сăвăсем—лозунгсем çырнă вăхăтрах 1918 çулта «Мистерия-буфф» пьеса тата «150.000.000» ятлă поэма çырать. «Мистерия-буфф», юмах евĕрлĕ çырнăскер, капитализм тĕнчи тĕппипех епле ишĕлсе пынине кăтартса парать. Октябрьти революци пĕр çул тултарнă вăхăта асăнса театрта çак пьесăна лартнă чухне Маяковский хăй артист пулса вылять. Совет çĕршывĕ социализм обществине тума тытăннă телейлĕ ĕçре Маяковский хăйĕн поэт, художник тата артист вăйне парать. «150.000.000» ятлă улăпла хăватлă поэминче пирĕн халăх пĕтĕм тĕнчери капитализмпа тытăçса, ăна йывăр та паттăр кĕрешÿре малашне аркатса тăкасси çинчен каласа парать.

Маяковский хăйĕн поэзи ĕçĕнче хăватлă та хастарлă, мĕншĕн тесен вăл аслă Ленинпа Сталин партине, халăха чĕререн шанса юратнă, уншăн ĕçленĕ, пирĕн кашни çĕнтерÿшĕн хĕпĕртесе савăннă, хăйĕн янăравлă сăввисенче ĕççыннисене пĕрре те такăнмасăр, йывăрлăхсем умĕнче пуç таймасăр, тăшмансене сирпĕтсе тăкса малалла—çĕнĕ çĕнтерÿсем патне пыма чĕннĕ. Ахальтен мар ĕнтĕ, унăн «Известия» хаçатăн 1922 çулти мартăн 5-мĕшĕнче тухнă номерĕнче пичетленнĕ «Ларса юлнăскерсем» ятлă сăввине В. И. Ленин питех те кăмăллă характеристика панă.

Маяковский епле хăюллă агитатор-поэт пулнине вăл капитализмлă çĕршывсенче çÿрени те лайăх кăтартса парать. Унта вăл Совет Союзĕнчи ĕççыннисем телейлĕ пурăнни çинчен хăйĕн сăввисене вулать; капитализмлă пусмăр тĕнчи çултан çулах имшерленсе пынине, буржуаллă культурăпа техника çиелтен çеç илемлине, шалтан çĕрĕк иккенне витĕрех курать; атă тасатса ларакан чура-негрсене Коминтерн енне тăма, çынсене кăна мар, хитре çуртсене те капитализмăн суя цивилизацинчен хăтăлса совет çĕршывне пыма чĕнет. Ăçта кăна пулсан та, совет çĕршывĕн гражданинĕ пулни унăн асĕнчен тухмасть, вăл социализм тăвакан паттăрсен ретĕнче тăнишĕн хĕпĕртет, çĕр çинче пирĕн çĕр — Мускав — пулмасан ăна ниепле те савăнăç çук, мĕншĕн тесен унта этемĕн чăн-чăн хисепĕпе савăнăçĕ.

Эхер те
çĕр çинче
Мускав пек
Вырăн пулмасан,
Парижра
Пурăнăттăм
тата вилĕттĕм —

тесе çырать вăл «Париж» ятлă сăвăсен циклĕнче.

Маяковский хăйне совет халăхĕнчен нихçан та уйăрса тытмасть, унăн çитĕнĕвĕсемшĕн вăл чĕререн савăнать.

1924 çулти январĕн 21-мĕшĕнче В. И. Ленин вилни пĕтĕм тĕнчери ĕçхалăхĕшĕн калама çук пысăк çухату пулчĕ. Çав çулах Маяковский «Владимир Ильич Ленин» ятлă генилле пысăк поэма çырать, Ленинăн — пĕтĕм тĕнчери пролетариатăн генилле çулпуçĕн — образне хăватлă та уçă сăрласа парать. Тĕнчери литературăра Ленин çинчен çырнă произведенисем нумай, анчах Маяковский çырнă поэма пек вăйлă те хастарли урăх çук.

Октябрьти аслă революци 10 çул тултарнине хисеплесе вăл «Лайăх!» («Хорошо!») поэма çырать, унта совет çĕршывĕ 10 çул хушшинче капитализм шăлĕ витейми савăнăçлă та телейлĕ çĕршыв пулса тăнине кăтартать.

Маяковскин литературăллă творчестви ĕлĕк, патша пусмăрĕнче, чуралăхра асапланнă халăхсен литературине, формипе нациллĕ, содержанипе пролетариллĕ литературине аталантарма нумай пулăшрĕ. Унăн нумай сăввисене вак халăхсен чĕлхисем çине куçарнă. Чăвашсен художествăллă литературинче те Маяковский çырнă произведенисем, вырăс литературинчи ытти паллă творенисем пекех, паллă вырăн йышăнса тăраççĕ. Чăваш писателĕсемпе поэчĕсем çак юлашки çулсем хушшинче унăн нумай сăввисене чăвашла куçарса, унăн кĕрешĕве чĕнекен витĕмлĕ сăввисене чăваш халăхне килленсе вулама май туса пачĕç.

Владимир Маяковский «Пятилетка» поэмăна çырнă чух, 1930 çулти апрелĕн 14-мĕшĕнче вилсе кайни пĕтĕм совет литературишĕн пысăк çухату пулчĕ. Унăн пултарулăхĕ нихçан та çухалас çук, мĕншĕн тесен вăл ĕççыннисене малалла кайма, тăван çĕршыва, Ленинăн-Сталинăн аслă партине чĕререн парăнса тăма, пĕтĕм тĕнчипех коммунизмлă общество туса çитерме, социализм çĕршывне куç шăрçине сыхланă пек сыхлама чĕнет.

Пирĕн çулпуçăмăр Аслă Сталин унăн пултарулăхне хакласа «Пирĕн саманан чи лайăх, талантлăран та талантлă поэчĕ» тени пĕтĕм совет халăхĕн шухăшĕ пулса тăрать.

ЯКОВ УХСАЙ.

Лекци итлессине организацилесси çинчен

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн лекторĕсем иртнĕ март уйăхĕнче районсенчи партипе совет ĕçĕнчи актива валли ССР Союзĕнчи социализмлă индустриализаци çинчен лекцисем вуларĕç. Лекторсем хăйсен лекцийĕсенче Ленинпа Сталин социализмлă индустриализаци çинчен вĕрентни пурнăçа кĕрсе пыни çинчен каласа пачĕç. Çавăн пекех тата вĕсем ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене те тĕплĕн ăнлантарса пачĕç. Паллах ĕнтĕ, çак лекцисем пирĕн кадрсене партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене тĕплĕн ăнланса илме, промышленность предприятийĕсемпе транспорт ĕçне лайăхлатасси çине тимлĕнрех çаврăнса пăхма пулăшрĕç. Çак лекцисене 25 районра 2 пин çын ытла итленĕ.

Анчах хăшпĕр районсенче лекцисене хака хуманни курăнчĕ. Ун пек çĕрте ВКП(б) райкомĕсен работникĕсем лекци итлессине организацилес тĕлĕшпе çителĕклĕ ĕçлемерĕç.

Акă, сăмахран, ВКП(б) Элĕк райкомĕн пропагандăпа агитаци отделĕн заведующийĕ Романов юлташ лекци итлеме пымашкăн билетсем сутассине вăхăтра организацилемен. Çавăн пирки лекцине 35 çын кăна пынă. Йĕпреç районĕнче те çавăн пекех ку ĕç çине çителĕклĕ çаврăнса пăхмаççĕ.

Çав хушăрах чылай çĕрте ВКП(б) райкомĕсен секретарĕсем лекци итлессине организацилеме активлăн пулăшаççĕ. Ку тĕлĕшпе ВКП(б) Вăрмар райкомĕн секретарĕ Никитин юлташ лайăх ĕçленине палăртмалла. Красноармейски районра та лекци итлессине лайăх организациленĕ. Кунта лекци итлеме 150 çын пухăннă. Лекци планне машинкăпа пичетлесе малтанах парткабинета çакса хунă тата ку тема тăрăх литература выставкине организациленĕ. Çавăнпа ку районра та лекци итлеме çынсем нумай пухăннă.

Эпир каланинчен ĕнтĕ çакăн пек вывод тухса тăрать.: лекци итлессине организацилес пулать, ВКП(б) райкомĕсенчи работниксен тата пуçламăш парторганизаци секретарĕсен ку ĕç çине тимлĕнрех пăхмалла.

Лекторсем чылай районсенче пропагандистсен канашлăвĕсене ирттернĕ, — канашлусенче пропагандăпа агитаци ĕçĕсене малалла лайăхлатасси çинчен сÿтсе-явнă. Çавăн пекех лекторсем парти историне вĕренекен кружоксен ĕçĕсемпе тата вăтам шкулсенче истори мĕнле вĕрентнипе паллашса, çак ĕçсенчи çитменлĕхсене палăртнă, çитменлĕхсене пĕтермелли майсене те кăтартса панă.

Апрель уйăхĕнче ВКП(б) Обкомĕн лекторĕсем аслăланса пыракан социализмлă воспроизводство çинчен лекцисем вулаççĕ. Çак лекцисем партиллĕ ĕçри тата хуçалăх ĕçĕнчи кадрсен экономикăллă образованине ÿстерме пулăшмалла. Лекторсем парти историне вĕренекенсене пулăшма та лекцисем вуласа параççĕ.

М. ЦВЕТКОВ.

Парторганизацисен отчетпа суйлав пухăвĕсенче

Парторганизаци производствăпа сахал интересленнĕ

Апрелĕн 10-мĕшĕнче пулса иртнĕ отчетпа суйлав пухăвĕнче Росглаввинон Шупашкарти 16 мĕш номерлĕ совхозĕнчи коммунистсем çулталăк хушшинче тунă ĕçсем çинчен пуçламĕш парторганизацин секретарĕн Андреев юлташăн отчетлă докладне итлерĕç.

Иртнĕ çулта совхоз, пĕтĕмĕшпе илсен, начар ĕçленĕ, государство планĕсене тултарайман. Питомникран 7 процент таран брак продукци кăларнă. Тырпулсене вăхăтра пуçтарса кĕртеймен, тăкканă. Участоксенче, бригадăсенче ĕç пахалăхĕ çине сахал çавăрăнса пăхнă. Совхозра подсобнăй хуçалăха аталантарса пырассишĕн начар кĕрешнĕ. Çавăнпа пахча-çимĕçсем пĕчĕк тухăçлă пулнă. Вăтам шутпа кашни гектартан план тăрăх 30 тонна купăста туса илес вырăнне 20 тонна, помидор 20 тонна вырăнне 8 тонна тата чĕкĕнтĕр 20 тонна вырăнне 3 тонна кăна туса илнĕ.

Совхозăн Çĕрпӳри участокĕнче тырпул тухăçлăхне ӳстерме тăрăшман. Кунта виçĕ çул хушши сĕлĕ хыççăн сĕлĕ акса тăнă. Çавна пула сĕлĕ тухăçĕ участокра çулран-çул чакса пынă.

Совхозăн хурт-хăмăр утарĕ тата выльăх-чĕрлĕхсем пур. Иртнĕ çулта кашни хурт-хăмăр çемьинчен килограмм çурă кăна пыл илнĕ, выльăхсен продуктивлăхĕ сахал. Хурт-хăмăр утарĕнче ĕçлекен хăйĕн ĕçне пĕлмест, анчах дирекци те, пуçламĕш парторганизаци те хурт-хăмăрсемпе ĕçлеме урăх çын тупса лартма шутламан.

Коммунистсен пухăвĕнче производствăллă ыйтусене сахал мар сӳтсе явнă тата решенисем йышăннă. Анчах, йышăннă решенисене пурнăça мĕнле кĕртсе пынине тĕрĕслемен.

— Пирĕн организацинчи коммунистсем,—тет Андреев юлташ,—пухусенче нумай калаçаççĕ, пуху пулса иртнĕ хыççăн ун çинчен манса каяççĕ, партиллĕ порученисене пурнăçламаççĕ.

Совхозра агитаципе пропаганда ĕçĕ япăх пулса пынă. Агитколлектив (руководителĕ Маркин юлташ) начар ĕçленĕ. Ку вăхăта çитсе те агитаторсем XVIII партконференцин решенийĕсене тĕплĕн вĕренмен. Совхозри рабочисем хушшинче ун çинчен ăнлантарса пама тытăнман та.

Парти членĕсемпе кандидатсем хăйсен политикăллă пĕлӳлĕхне ӳстерес, парти историне вĕренес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Ку вăхăта çитсе пĕр коммунист кăна парти историне учебник тăрăх вĕренсе пĕтернĕ, ыттисем 5-мĕшпе 6-мĕш главасене çеç вĕренеççĕ.

Пуçламĕш парторганизаци комсомол пуçламĕш организацине, çавăн пекех общественăллă организацисене çителĕксĕр ертсе пынă.

Парторганизаци рабочисем хушшинче стахановла движенине тата ăмăртса ĕçлессине ертсе пыман. Çавăнпа кунта стахановецсемпе ударниксен шучĕ пĕчĕк. Совхозра стахановла тата ăмăртса ĕçлекенсем çук мар. Филиппова доярка иртнĕ çулта хăйне çирĕплетсе панă кашни ĕнерен 2 пин литр сĕт суса илнĕ. М. Камаева юлташ çырласем туса илес тĕлĕшпе паха çитĕнӳсем тунă. Вĕсене 1941 çулти Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ пулма кандидата тăратнă. Анчах, пуçламĕш парторганизаци стахановецсене сахал пĕлет, вĕсен паха опычĕсене ытти участоксене куçарма тăрăшман.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ пулса иртнĕренпе парторганизацин тата совхозăн ĕçĕсем палăрмаллах лайăхланчĕç. Совхоз çуракине хатĕрленсе çитнĕ теме юрать. Тракторсене тата ытти машинăсене юсаса çитернĕ. Клевер вăрлăхĕсĕр пуçне ытти вăрлăхсем çителĕклĕ. Çураки вăхăтĕнче ĕçлеме 130 çынпа договор тунă.

Пренире 5 çын тухса каларĕç. Вĕсем пуçламĕш парторганизаци производство ыйтăвĕсемпе сахал интересленнине, уйрăм коммунистсемпе начар ĕçленине, партиллĕ порученисене тата решенисене пурнăça мĕнле кĕртсе пынине куллен тĕрĕслесе пыманнине тата уйрăм коммунистсем совхоз экономикине вĕренме тăрăшманнине палăртрĕç.

Пренире тухса калакансем: пуçламĕш парторганизаци дирекцине главк приказĕсене пурнăçлама сахал пулăшнă, рабочисем хушшинче дисциплинăна, единоначалине çирĕплетессишĕн çителĕксĕр кĕрешнĕ, тесе палла турĕç.

Юлашкинчен, парти хула комитечĕн секретарĕ М. Андреев юлташ тухса сăмах каларĕ. Вăл хăйĕн сăмахĕнче пуçламĕш парторганизаци ВКП(б) XVIII конференцийĕн решенийĕсене пурнăça кĕртес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçленипе палла турĕ.

Калас пулать, совхозри пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче критикăпа самокритика çителĕксĕр пулчĕ.

Отчетпа суйлав пухăвĕ пуçламĕш парторганизаци секретарĕн ĕçне çителĕклĕ, тесе хакларĕ.

Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ пулса ĕçлеме П. Бахарев юлташа суйланă.

Гр. КАЛИНИН.

Йышăннă решенисене пурнăçласа пынине тĕрĕслемен

Апрелĕн 10—11-мĕшсенче Госбанкăн Чăваш контори çумĕнчи пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕ пулса иртрĕ. Парторганизацин ĕçĕсем çинчен организаци секретарĕ Денисов юлташ доклад турĕ. Вăл хăйĕн докладĕнче парти организацин йышĕ, парти хуçалăхĕ çинчен, коммунистсем парти историне вĕренес тĕлĕшпе мĕнле ĕçлени, госбанк конторинчи çитменлĕхсем çинчен каласа пачĕ.

Отчетлă тапхăр хушшинче парторганизаци составĕнче нумай улшăнусем пулнă. Çак организацирен парти членĕсем 4, ВКП(б) членĕн кандидачĕсем 3 çын тепĕр парторганизацине куçнă, парторганизацине ытти парторганизацисенчен 3 член тата 2 кандидат пынă. Парти ретне çĕнĕрен 2 член тата 1 кандидат илнĕ.

Парти хуçалăхĕнче те çитменлĕхсем пур. Парторганизацин икĕ пухăвĕн протоколĕсем çырса йĕркелемесĕр уйăха яхăн выртнă. Пĕр пухăвăн президиумĕнче Андреевпа Никулин юлташсем, тепринче — Крыгинпа Киселев юлташсем пулнă.

Парторганизацин февраль тата март уйăхĕсене валли ĕç планĕ те пулман. Парторганизаци пухăвĕсене пĕр çулталăк та икĕ уйăх хушшинче 18 ирттернĕ, вĕсенче 33 ыйту сӳтсе-явнă. Кашни пухурах решенисем йышăннă. Анчах вĕсене пурнăça кĕртсе пынине тĕрĕслессине организацилемен. Сăмахран, пуçламĕш парторганизаци Госбанк контори çумĕнчи комсомол организацин ĕçĕсем çинчен икĕ хут сӳтсе явнă. Апла пулсан, комсомол организацийĕ аван ĕçлемелле пек. Анчах комсомолецсен пухăвĕ 1940 çулти сентябрь уйăхĕнчен вара пĕртте пулман. Комсомолăн пуçламĕш организаци секретарĕ Рожнова юлташ комсомол хуçалăхне япăхтарса янă, хăйне шанса панă ĕçшĕн ответлăха туймасть. Комсомол организацинче ĕçсем япăххи çинчен каласа. Денисов юлташ:

— Кун пирки пирĕн хĕрелме тивет,— тет.

Комсомол организацийĕн ĕçĕ начар пынине, Рожнова юлташ тăрăшса ĕçлеменнине пĕлнĕ пулин те, парторганизаци секретарĕ Денисов юлташ комсомолăн пуçламĕш организацин руководствине çĕнетме тăрăшман.

Коммунистсем парти историне мĕнле вĕренни çинчен парти пухăвĕ 3 хут сӳтсе явнă. Анчах парти пропагандинче çитменлĕхсем халĕ те пурха. Организацири 20 коммунистран саккăрăшĕ кăна «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕ» учебника вĕренсе тухнă. Крыгин тата Андреев юлташсем парти историне çине тăрсах вĕренсе пымаççĕ. Парти пропагандине ертсе пырас ĕçе Денисов юлташ йăлтах хăйĕн заместительне, Корчагин юлташа, шанса панă. Пĕр-пĕрин çине шанса, вĕсенчен нихăшĕ те парти вĕренĕвне кирлĕ пек ертсе пыма тăрăшман.

Парторганизаци уйăрнă агитаторсем Советсен суйлавĕсене ирттерме хатĕрленнĕ чухне контора служащисем хушшинче те, суйлав участокĕнчи избирательсем хушшинче те тимлĕн ĕçленĕ. Анчах суйлавсем иртнĕ хыççăн вара çак ĕçе туса пыма пăрахнă.

Юлашки вăхăтра агитаторсем конторăри работниксем хушшинче XVIII партконференцин решенийĕсем çинчен ăнлантарса парас ĕçе туса пыраççĕ. Анчах ку ĕçре те çитменлĕхсем пурха. Апрелĕн 2-мĕшĕнче Госбанк конторинчи работниксен пухăвĕнче партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн итогĕсем çинчен доклад пулнă. Çав доклад тăрăх йышăннă решенине паянччен те хатĕрлесе сӳтсе-явман.

Пренире 11 çын тухса каларĕç. Вĕсенчен нумайĕшĕ парторганизаци йышăннă решенисене мĕнле пурнăçланине тĕрĕслесси çителĕксĕр пулнине кăтартса пачĕç. Тухса калакансем банк работникĕсен ĕçлĕхлĕ квалификацине ӳстерме, экономика ыйтăвĕсем тăрăх лекцисемпе докладсем ирттерме сĕнӳ пачĕç, ĕçри çитменлĕхсене пĕтерме мĕнле конкретлă ĕçсем туса ирттермеллине палăртрĕç.

Пуху парторганизацин секретарĕ пулма Вечтомов юлташа, секретарĕн заместителĕсем пулма Прокопьевăпа Корчагин юлташсене суйларĕ. **П. И.**

Колхозсене конкретлă ертсе пыма хушаççĕ

ЭЛĔК, апрелĕн 13-мĕш. (**Телефон тăрăх**). Паянхи куна икĕ пуçламĕш парторганизацинче отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртрĕç. Панклири территориллĕ пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕ апрелĕн 10-мĕшĕнче пулчĕ. Ку организацинче парти членĕсем—4, кандидачĕсем—3 çын.

Коммунистсем парторганизаци секретарĕн, Кондратьев юлташăн, отчетлă докладне тĕплĕн сӳтсе-яврĕç. Критикăпа самокритикăна анлăн сарса пычĕç. Тухса калакансем, уйрăмах пуçламĕш парторганизаци колхозсене çителĕксĕр ертсе пынине палла турĕç. Ульянов ячĕпе тăракан колхоза коммунист Кузьмин юлташ ертсе пырать. Çак колхоз ку вăхăтчен пур ĕçре те юлса пынă. Анчах, пуçламĕш парторганизаци колхозăн ĕçĕсемпе сахал интересленнĕ, ăна практикăллă пулăшу пама шутламан.

Вырăс Сурăмри территориллĕ пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕ пысăк активлăхпа иртрĕ. Коммунистсем парторганизацин отчетлă тапхăрти çитменлĕхĕсене анлăн çутатса пачĕç.

Пуçламĕш парторганизацисен отчетпа суйлав пухăвĕсем коммунистсем активлă пулнипе, парторганизацисен ĕçĕсене тĕплĕн сӳтсе-явнипе тата малашне ĕçсене лайăхлатма конкретлă сĕнӳсем панипе пулса иртеççĕ.

М. КУЗЬМИН.

ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

Çамрăк организацин çулталăкри ĕçĕсем

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Шмидт ячĕпе тăракан колхозри пуçламĕш парторганизаци ĕçлеме пуçлани çулталăк çеç çитрĕ. Парторганизацин йышĕ те пысăк мар, унта ВКП(б) членĕсем 3, кандидатсем 3 çын. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕн ĕçĕсем çинчен Карпов юлташ отчет туса пачĕ. Коммунистсем хăйсен организаци секретарĕн ĕçĕсене питĕ тĕплĕн сӳтсе-яврĕç. Коммунистсем пухура пурте тухса каларĕç, ĕçри çитменлĕхсене хытă критиклерĕç, ĕçсене малашне мĕнле туса пымаллине кăтартса, конкретлă сĕнӳсем пачĕç.

Пуçламĕш парторганизаци çамрăк пулин те, колхоза çирĕплетес тĕлĕшпе нумай ĕçленĕ. 1939 çулта гектартан 5 центнер кăна тырпул туса илнĕ пулсан, 1940 çулта тырпул тухăçĕ 10,5 центнера çити ӳснĕ.

Колхозра ĕçе лайăх организациленĕ, пĕтĕм ĕçе звеносем тăрăх туса пыраççĕ. Ĕç дисциплини çирĕп, колхоз производствинче пур колхозниксем те активлăн ĕçлеççĕ. Колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана ытлашшипех тултарнă. Фермăсенче таса тата пурте йĕркеллĕ. Пăрусем кашни кун вăтамран 720 грамм хутшăнаççĕ. Колхоз кăçал, 1941 çулта, государствăна ашкакай памалли плана ытлашшипех тултарнă. Сĕт-çу памалли çулталăкри плана июлĕн 1-мĕш тĕлне тултарма пулнă.

Парторганизаци колхоз производствине куллен ертсе пынă. Колхозра ĕçе тĕрĕс организацилеме, палăртнă çитменлĕхсене хăвăрт пĕтерме правленине лайăх пулăшнă. Коммунистсем хăйсем те, производствăра стахановла ĕçлесе, ытти колхозниксене пример кăтартнă.

Çĕршыва вăрман кирлĕ. Пуçламĕш парторганизаци хăйĕн пухăвĕнче СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ вăрман касса хатĕрлесси çинчен йышăннă постановлени тĕплĕн сӳтсе-явнă. Ăна пурнăça кĕртес тĕлĕшпе конкретлă ĕçсем палăртнă. Коммунистсем çак ĕçре хăйсем примерлă пулмаллине, массăсен çулпуçĕ пулмаллине ăнланса илнĕ. Коммунистсем—Карпов, Индюков, Волков юлташсем—хăйсем те ытти колхозниксемпе пĕрле вăрмана кайса, вăрман касса хатĕрлес плана çителĕклех тултарнă.

Парти членĕсемпе кандидачĕсем вăрманти ĕçе звеносем тăрăх организациленĕ. Çапла тунипе вĕсен ĕç тухăçлăхĕ пысăк пулнă. Коммунистсем ертсе пыракан звеносем хăйсен планĕсене ытлашшипех тултарнă. Ку ĕçре комсомолецсем те примерлă пулнă. Комсомолец Прокопьев юлташ ертсе пыракан звено кулленхи нормăна 130 процент тултарса ĕçленĕ. Çапла ĕçленипе колхоз вăрман касса хатĕрлес плана 110 процент, турттарассипе—115 процент тултарнă. Отчетпа суйлав пухăвĕнче коммунистсен пур ĕçре те малта пымаллине татах кăтартса пачĕç.

Пуçламĕш парторганизаци паха ĕç пуçарнă. Вăл пуçарнипе Шмидт ячĕпе тăракан колхоза çитес 5 çул хушшинче аталантарса пымалли план тунă. Çак план тăрăх колхоз пилĕк çул хушшинче тĕпренех улшăнмалла. 1941 çултах колхозниксен килĕсене Ильич ламписене кĕртме палăртнă.

Коммунистсем çитĕнӳсем çинчен çеç чарăнса тăмарĕç, пропаганда ĕçне, коммунистсене воспитани парассине татах вăйлатма кирлине палăртса хăварчĕç.

Пуху пуçламĕш парторганизаци секретарĕн ĕçне çителĕклĕ тесе йышăнчĕ. Индюков юлташа организацин секретарьне суйларĕ.

П. ОСИПОВ.

ВКП(б) Комсомольски райкомĕн секретарĕ.

Парторганизаци ĕçне хыттăн тишкерчĕç

Чăваш АССР Совнаркомĕн гаражĕнчи пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухуне коммунистсем кăтартнă вăхăтра пĕр харăс пухăнчĕç. Калас пулать, кунта отчетпа суйлава ирттерме тĕплĕн хатĕрленнĕ: ятарласа стена хаçачĕ кăларнă, коммунистсене ВКП(б) Центральный Комитечĕн парторгăнсен суйлавĕсене ирттермелли инструкцийĕ çинчен тĕплĕн ăнлантарса панă.

Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Треньков юлташ отчетлă доклад туса пачĕ.

Гаражра пуçламĕш парторганизацине тăватă уйăх каярах, 1940 çулти декабрь уйăхĕнче, организациленĕ. Организацинче парти членĕсем 7 çын, вĕсенчен улттăшĕ производствăра — шоферсем пулса ĕçлеççĕ. Пуçламĕш парторганизаци хăйĕн ĕçне план тăрăх туса пынă. Парторганизацин пухăвĕсем йĕркеллĕ пулса пынă. Пухусенче ĕç дисциплинине çирĕплетесси, коммунистсем парти историне мĕнле вĕренсе пыни, çарпа оборона ĕçĕсем, социализмлă ăмăрту, XVIII партконференцин решенийĕсем çинчен сӳтсе-явнă.

Пуçламĕш парторганизаци автопарк ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе администрацине тивĕçлипе пулăшса пынă.

Апла пулсан та пуçламĕш парторганизацин ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пур. Парторганизаци хăйĕн решенийĕсене пурнăça кĕртсе пынине сахал тĕрĕсленĕ. Çавна пула уйрăм решенисем пурнăça кĕмесĕр юлнă. Сăмахран, коммунистсен пухăвĕнче партиллĕ пропагандăпа политикăллă агитаци çинчен икĕ хут сӳтсе-явнă. Пухусенче парти историне вĕренессинче, агитаци ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пуррине палăртнă. Анчах, çав пухусенче йышăннă решенисем ку вăхăтченех пурнăçланман. Çакă ĕнтĕ парторганизацин секретарĕ парти пухăвĕн решенийĕсене пурнăça кĕртсе пынине куллен контроль туса тăманнине кăтартса парать.

Пуçламĕш парторганизаци производствăна тĕпренех лайăхлатас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçленĕ. Гараж çумĕнчи автомашинăсене юсакан мастерскойра график çук, рабочисене сдельщина йĕркипе мар тӳлеççĕ. Гаражра горючи мĕн чухлĕ расходланине тĕрĕс учета илсе пымаççĕ.

Отчет тăрăх прени хĕрӳллĕн пычĕ. Пур коммунистсем те пренире тухса каларĕç. Вĕсем парторганизацин тата администраци ĕçĕнчи çитменлĕхсене кăтартса пачĕç.

Парти историне вĕренме кружок тунă. Анчах, çав кружокра парти историне вĕренсе пĕтернисем те, вĕренме тытăнманнисем те тăраççĕ, çавăнпа кружок начар ĕçлет,—терĕ Ефремов коммунист.

XVIII партконференци пулса иртнĕ хыççăн пуçламĕш парторганизаци производство ыйтăвĕсемпе ытларах ĕçлеме тытăннă. Çавах та гаражпа мастерскойĕнче çитменлĕхсем пур. Парторганизацин администрацине çав çитменлĕхсене пĕтерме пулăшмалла. Дисциплинăна пăснă тĕслĕхсем те пур. Нумай пулмасть Корольков шофер дежурствăна ӳсĕр пынă.

Пренире тухса калакансем парторганизаци ĕçне малашне лайăхлатса пыма паха сĕнӳсем пачĕç.

Пуху секретарĕн ĕçне çителĕклĕ, тесе хакларĕ. Парторганизацин секретарĕ пулса ĕçлеме Треньков юлташа, секретарь заместителĕ пулса ĕçлеме Ефремов юлташа суйларĕ.

В. КАРЗАНОВ.

ÇУРАКИ УМĔН

Пахча-çимĕç вăрлăхĕсем çитмеççĕ

Кăçалччен «Красный партизан», «Социализм», «Красная Волга» тата М. Горький ячĕпе тăракан колхозсем Шупашкар районĕнче пулнă. Иртнĕ кĕркунне Шупашкар хула талккишне сарнă май, çав колхозсем тăваттăшĕ те хула çумне пĕрлешнĕ. Çак колхозсем начар мар ĕçлеççĕ. Колхозниксемпе колхозницăсем хăйсен общественăллă хуçалăхĕсемшĕн тăрăшаççĕ. Акă, çуракине хатĕрленес ĕçех илер. Кăçал тăватă колхозĕпе 210,5 гектар çине çуртри акса хăвармалла. Çакăн чухлĕ çĕр лаптăкĕшне акса хăварма 469 центнер ытла вăрлăх хатĕрлесе хунă. Вăрлăхсен пахалăхĕ лайăх.

Колхозниксем хĕллехи агротехникăллă мероприятисен планĕсене пурне те пекех пурнăça кĕртнĕ. Уйра юр тытса юлассине 133 процент, тислĕк кăларассине 280 процент, кĕл пухассине 640 процент, торф хатĕрлессине 80 процент тултарнă. Торф хатĕрлес ĕçре «Социализм» колхоз членĕсем ытти колхозсенчен начартарах ĕçленĕ. План тăрăх 100 лав торф хатĕрлемелле пулнă пулсан, 20 лав кăна хатĕрленĕ.

Паянхи куна тăватă колхозĕнче те ялхуçалăх машинисемпе инвентарьсене юсаса хатĕрленĕ. Кашни лаша пуçне икшер комплект кӳлмелли хатĕрсем пулмалла, тенине пур колхозсем те пурнăça кĕртсе пыраççĕ.

Çав вăхăтрах çак асăннă колхозсенче çитменлĕхсем те чылай. 1940 çулти декабрĕн 24-мĕшĕнче Шупашкар хула Совечĕ çирĕплетнĕ план тăрăх, тăватă колхозĕнче те 100-шер рамăллă парник тумалла пулнă. Анчах рамăсем валли вăхăтра кантăк илсе хатĕрлемен пирки «Красный партизан», «Красная Волга» колхозсенче çеç 20-шер рама пахча-çимĕç лартнă. Çавăн пекех, пахча-çимĕç вăрлăхĕсем те çитмеççĕ. Тăватă колхозĕнче пурĕ 34 гектар пахча-çимĕç лартса тумалла пулсан, вăрлăхне пĕтĕмпе те 4 процент кăна хатĕрленĕ. «Социализм» колхозăн пахча-çимĕç вăрлăхĕ пачах та çук. Сухан вăрлăхĕ пĕр колхозăн та çук. Çапла вара сухана планпа пăхнă таранах лартса хăварас пулсан, 2.400 килограмм сухан кирлĕ пулать.

Çавăн пекех Шупашкар хула Совечĕн Атăлăн сулахай енчи совхозĕн те пахча-çимĕç вăрлăхĕсем çитмеççĕ. Купăста вăрлăхĕ 3 килограмм, чĕкĕнтĕр вăрлăхĕпе хĕрлĕ кăшман вăрлăхĕсем 25 килограмм кирлĕ. Çак вăрлăхсене совхоза Сортсемовощăн памалла, вăрлăхсемшĕн укçине те тахçанах куçарса панă, анчах вăрлăхĕ халĕ те çук.

Шупашкар хула Совечĕн колхозĕсемпе совхозĕ валли пахча-çимĕç вăрлăхĕсене хальтерех тупса парас пирки кирлĕ мерăсем йышăнмалла.

Хальхи вăхăтра совхозра ĕçлекенсем йышĕ 70 çынтан та иртет. Тепĕр уйăхран унта ĕçлекенсем икçĕр çынна çитмелле. Апла пулин те, Чебторг совхозра ĕçлекен рабочисем валли халĕ те ларек уçса памасть. Столовăй та ĕçлемест.

А. ГРИГОРЬЕВ.

Çураки вăхăтĕнчи культурăллă-массăллă ĕç

ВКП(б) Канаш райкомĕн бюровĕ çураки вăхăтĕнчи культурăллă-массăллă ĕç планне çирĕплетрĕ. План тăрăх çураки вăхăтĕнче колхозниксем хушшинче культурăллă-массăллă ĕçе йĕркелес тĕлĕшпе чылай мероприятисем ирттерме палăртнă.

Колхозсенчи пуçламĕш парторганизацисем, кандидат групписем, агитколлективсем пĕтĕм культурăллă вăя бригадăсемпе звеносенче тата тракторнăй бригадăсенче ĕçлеме куçараççĕ. Агитаторсен колхозниксем хушшинче партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене, СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти мартăн 13-мĕшĕнче йышăннă постановлени çинчен ăнлантарса памалла, политинформацисем ирттермелле, хаçат-журналсем вуласа памалла, стена хаçачĕсене йĕркеллĕ кăларса тăма пулăшмалла. Ялти клубсенче, библиотекăсенче, вулав çурчĕсенче агротехника тата тĕне хирĕçле ыйтусемпе каласусем, лекцисем ирттерме палăртнă.

Районри культура çуртĕн коллективĕ художествăллă пултарулăх кружокĕсен вăйĕпе Яманкассинче, Шелттемре, Асхвара, Аччара тата ытти чылай ялсенче спектакльсем лартса пама шутлать. Кусемсĕр пуçне вăл агитбригадăсенче ĕçлеме çынсем уйăрса ярать. ВЛКСМ райкомĕ культура çуртĕпе, радиокомитетпа тата ытти организацисемпе пĕрле агитбригада организацилет. Агитбригадăра кинопередвижка, радиоприемник, хаçат-журналсем, музыка инструменчĕсем, декламаторсем пулаççĕ т. ыт. те.

Районри ытти организацисен те хăйсен енĕпе чылай ĕçсем тумалла. Кинотеатрăн кино кăтартассине, çыхăну конторин çыхăну ĕçне, районри сывлăха сыхлав пайĕн колхозсене медицина пулăшăвĕ парассине, суту-илӳ организацисен суту-илӳ тăвассине лайăх организацилемелле т. ыт. те.

К. МАРТЫНОВ.

Çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе юлашки ĕçсем пыраççĕ

КАЛИНИНО. Хăмăшри Папанин ячĕпе тăракан колхоз иртнĕ çулта гектартан 15,87 центнер тĕштырă туса илнĕ. Кăçал гектартан 17 центнертан кая мар туса илессишĕн кĕрешеççĕ, ку тĕлĕшпе Кăмпалти «Новый путь» колхозпа ăмăртăва тухнă. Унпа пĕрлех кашни колхозник уйрăмăн ăмăртать, вĕсем хушшинче социализмлă ăмăртăва анлăн сарса янă.

Хĕл вăхăтĕнче Папанин ячĕпе тăракан колхоз 3872 лав торф кăларнă, 3655 лав тислĕк турттарнă. Вĕсем районри больницăран, районри Совет исполкомĕнчен, çар комиссариатĕнчен тата ытти учрежденисенчен хĕлĕпех тислĕк турттарса тăнă.

Колхозра халĕ çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе юлашки ĕçсем пыраççĕ.

ИВ. МОСЕЕВ.

Торфпа усă кураççĕ

КАНАШ. Нумай колхозсем уя торф кăларнин уссине лайăх ăнланса илнĕ. Уя торф кăларасси çулсерен ӳссе пырать. 1936 çулта торф 15.100 тонна, 1937 çулта 22.500 тонна, 1938 çулта 25.760 тонна, 1939 çулта 32.200 тонна, 1940 çулта 38.250 тонна кăларнă.

Кăçал колхозсен 38.000 тонна торф кăлармалла пулнă. Район çак плана нумай ирттерсе тултарчĕ. Апрелĕн 1-мĕш тĕлне торф 38.420 тонна кăларса хатĕрленĕ.

«Хĕрлĕ çăлтăр» колхоз тата Сталин ячĕпе тăракан колхоз, Киров, Доронин тата Шмидт ячĕсемпе тăракан колхозсем çĕре çемçетес çĕрте торфпа çулсеренех анлăн усă кураççĕ.

И. КУДРЯВЦЕВ.

Вырăнти удобренисемпе анлăрах усă курар

Ялсенче те, хуласенче те минераллă тата органикăллă отходсем пит нумай пухăнаççĕ, анчах эпир вĕсемпе çак таринччепех сахал усă куратпăр-ха.

Кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ, фекали тата ытти тĕрлĕрен удобренисем пирĕн колхозсен уйĕсене çемçетес ĕçре пысăк усă парассине колхозниксем пĕлеççĕ ĕнтĕ. Çак асăннă удобренисене колхоз килкартишĕнчен çеç пухнипе чарăнса тăмалла мар, вĕсене кашни колхозник килĕнчех пуçтармалла. Вырăнти удобренисемпе тĕрĕс усă курас, вĕсене хатĕрлес, лайăх пăхса усрас тесен вĕсен свойствисене кашни колхозникăн пĕлмелле.

Кăмака кĕлĕ калиллĕ удобренисен шутне кĕрет. Унăн составĕнче фосфорпа известь те пур. Тĕрлĕ йывăç курăксен кĕлĕсем пĕр пек пулмаççĕ. Ăна çак таблицăран та курма пулать:

	Калий	Фосфор	Известь
Улăм	12%	5%	5%
Йывăç	7%	2%	27%
Хĕвелçавăрнăш туни	38%	2%	14%

Ку состав ӳсен-тăрансем мĕнле условисенче ӳснине кура кăштах улшăнма та пултарать.

Кĕле уя хăй тĕллĕн те, ытти удобренисемпе те хутăштарса кăлараççĕ. Ăна калий тата фосфор сахалтарах удобренисемпе хутшăнтарсан аван. Кĕл тăкнă тăпра çинче пур культурăсен тухăçлăхĕ те ӳсет.

Малта пыракан колхозсенче кĕле çапла пухаççĕ: çак ĕç валли юри уйăрнă çын кашни эрнере, палăртса хунă кун, колхозниксен килĕсене çитет, пуçтарнă кĕле илсе тухать. Çакăн пек туни килхуçи хĕрарăмĕсен кĕл пухас хастарлăхне ӳстерет.

Кĕле пуçтарса хума юри хатĕрленĕ вырăн кирлĕ. Ăна кирпĕчрен е тăмран тумалла, тăррине тимĕр крыша витмелле. Кĕле типĕ тытма тăрăшас пулать. Пушар-мĕн тухасран асăрханмалла: вĕри тата кăварлă кĕле купана тăкма юрамасть.

Колхозăн хранилищине илсе кайиччен колхозниксен кĕле çĕре алтса тунă шăтăкра, е ытти шанчăклă савăт-сапасенче усрамалла, вĕсене шыв ан лектĕр, çил ан вĕçтертĕр.

Кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ çĕре çемçетмелли япаласем тĕлĕшĕнчен ахаль тислĕкрен пуянтарах. Лайăх пăхса усранă типĕ чăх-чĕп тислĕкĕнче 4—5 процент азот, 3—4 процент фосфор тата 2—3 процент калий пулать. Кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ шывра лайăх ирĕлет, çавăнпа та вăл йывăç-курăксене хăвăрт усă парать. Ку тĕлĕшпе унпа çурхи вăхăтра кĕрхи тырăсене апат пама усă курсан лайăх, ăна типĕлле те, ирĕлтерсе те пама юрать. Кайăк-кĕшĕк тислĕкĕнче шыв питĕ нумай: чăх-чĕп тислĕкĕн 100 пайĕнче 55 пай, хурсен — 82 пай шыв пулать. Çакна кайăк-кĕшĕксен тислĕкне пăхса усранă чух яланах асра тытас пулать. Ăна тĕрĕс пăхса усрамасан азот нумай çухалать. Азот ан çухалтăр тесен, кайăк-кĕшĕк тислĕкне усракан пӳлĕмĕн урайне торф, е типĕ çĕрĕк тăпра сарса тухмалла, туранă улăмпа, арпапа усă курма юрать. Тислĕк пухăннăçемĕн асăннă япаласене сарсах тăмалла.

Фекали вырăнти удобренисенчен чи лайăххисенчен пĕри шутланать. Вăл азотран пит пуян, фосфорпа калий ытлашши нумаях мар пулсан та, вĕсем ӳсен-тăрана çăмăллăн ирĕлсе кĕреççĕ. Фекалири 100 пай азот çине 20 пай фосфорнăй тата 25 пай калий кислотисем тивеççĕ. Шывпа хутăштарман пĕр тонна фекалире 5,8 килограмм азот, 1,2 килограмм фосфор тата 2,2 килограмм калий пулать.

Çак хаклă удобренине пухма кашни колхозрах пысăк майсем пур. Колхозниксен килĕсенче уборнăй туни çеç кирлĕ. Çакна тусан, фекалине пухнипе пĕрлех, килкартишĕ те таса тăрать.

Фекалине тĕрĕс пăхса усрамасан, уйрăмах çуллахи вăхăтра, азот нумай пĕтме пултарать. Çулла, икĕ-виçĕ уйăх хушшинчех, 50 процент таран азот çухалать. Азот çухаласран тата шăршăна пĕтерме вăхăтран-вăхăта уборнăя типĕ торф, вăл çук пулсан çĕрĕк тăпри, касса вакланă улăм пăрахмалла.

Уборнăйсене, çĕре алтмасăр, ещĕк е урăх савăт-сапа кĕртсе лартмалла тусан аван. Вăл савăт-сапасене, малтан каланă пек, торф е çĕрĕк тăпри хывмалла. Çапла тусан санитари условийĕ те лайăхланать, азот та сыхланса тăрать. Тулса çитсен ещĕке компост купи çине пушатаççĕ.

Фекалине уйхире илсе тухма вĕтĕ те типĕ тислĕкпе, е торфпа, е типĕ тăмлă çĕрпе е тата вакланă улăмпа хутăштарас пулать. Фекалине асăннă япаласемпе хутăштарма çĕре юри алтса траншея тăваççĕ. Унăн тарăнăшĕ 75—100 сантиметр, сарлакăшĕ 1,5—2 метр пулать. Çĕре чавмасăр та хутăштарма май пур. Кун пек тăвас пулсан, малтан 3—4 тăваткăл метр çĕр çине 20—25 сантиметр хулăмĕш торф сармалла. Суйласа илнĕ çĕрĕн вăрăмĕшĕ енĕпе пĕр тоннăна яхăн торф купи хатĕрлемелле. Унтан торф сарнă вырăна фекали пичкине турттарса кĕреççĕ, ăна пĕр тикĕссĕн торф тăрăх сапса тухаççĕ, хатĕрлесе хунă купаран ун çине торф сапаласа тухаççĕ (10—15 сантиметр хулăмĕш). Юлашкинчен, компост купине кĕреçепе йĕркелеççĕ. Компост 1,5—2 уйăхран хатĕр пулать, ăна çулталăкĕпех хатĕрлеме юрать.

Фекали ӳсен-тăрансене кирлĕ çимĕçсемпе пит пуян терĕмĕр. Çавăнпа та ăна уйхире тăкнă чух яланах çакна асра тытас пулать: фекалине тырпулсене кирлĕ чухлинчен ытлашши тăкма юрамасть. Фекалине, тислĕкпе танлаштарсан, 1,5—2 хут сахалтарах тăкмалла.

Вырăнти удобренисен шутне килкартишĕнчи çӳп-çап та, апат-çимĕçрен юлакан япаласем те, йывăç кĕрпи те, кăмака хăрăмĕ те, супăнь шывĕ те, çĕрĕк улăм та, итем çинчи отходсем те т. ыт. те кĕреççĕ. Вĕсемпе уйхире çемçетес çĕрте пуринпе те усă курмалла. Анчах та асăннă япаласене кăлариччен купана хывса çĕртме кирлĕ. Купара хăвăртрах çĕртĕр тесе, тислĕк, е фекали хутăштараççĕ, сывлăш лайăх кĕрсе тăма вăхăтран-вăхăта хускатаççĕ. Купана нӳрлĕ тытма тислĕк шывĕпе сапас пулать, типессерен ăна тăпрапа, улăмпа е торфпа витеççĕ. Купасене çавракa, çӳлелле шĕвĕртсе улăхтарса тума юрать. Вĕсен тĕпĕ — 3—4 метр, çӳлти диаметрĕ 1—2 метр, çӳлĕшĕ 1,5 метртан мала мар пулать. Купасене штабель пек те тăваççĕ.

Компост купisене пурăнмалли килçуртсемпе выльăх-чĕрлĕх витисен çывăхĕнче тумалла мар. Ăна компоста тăкма палăртнă çĕр çинчех тусан пит лайăх пулмалла.

Компост çĕрсе çитесси мĕнле япаласенчен тунинчен тата ăна мĕнле пăхса тăнинчен килет. Вăтамран ку вăхăт темиçе уйăхран пуçласа 1—2 çула çити чăсăлать. Çакна шута илсе час çĕрмен япаласемпе час çĕрекеннисене уйрăм купасене хывма сĕнмелле.

Пулса çитнĕ компост тĕпренекен тăпра пек, пĕр тĕслĕрех пулать.

Компостра тырпула кирлĕ çимĕçсем пурте пулаççĕ (азот, фосфор, калий). Тислĕкрен пĕртте начар мар вăл, тăкасса та ăна тислĕк виçипех тăкаççĕ (гектар çине 20—30 тонна).

Вырăнти удобренисем тырпул тухăçне ӳстерес тĕлĕшпе пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Вĕсене туса хатĕрлеме те, пăхса усрама та çăмăл. Колхозсен çак ĕçе хастарлăн туса пымалла.

А. АНДРЕЕВ.

ЧАССР Наркомземĕн агрономĕ.

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Балканри фронтра, **Югославире,** вăрçă ĕçĕсем активлăн пулса иртнĕ. Югославин çарĕн верховнăй командованийĕ пĕлтернĕ тăрăх, Югославин çурçĕр пайĕнче нимĕçсем Вировитица хулин районĕнче хăшпĕр çитĕнӳсем тунă. Германин бронетанковăй чаçĕсем, тесе каланă Германи çарĕн верховнăй командованийĕн сводкинче, Югославин промышленноçлă пысăк центрне — Загреб хулине илнĕ. Югославин çурçĕр пайĕнче Итали войскисем, Итали командованийĕ пĕлтернĕ тăрăх, Логатец текен пункта йышăннă. Хĕвелтухăç Югославире нимĕçсем, Югослави командованийĕ кăтартнă тăрăх, Парачин тата Чупария ятлă хуласене йышăннă. Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, югославсем хăйсен çурçĕр чиккинчи районĕсенчен пĕр пайне эвакуаци тунă. Муракэз районĕнчи территорин чылай пысăк пайĕнчен халăх тухса кайнă. Февич çывăхĕнче чугунçулсен чылай пайне взрыв туса çĕмĕрнĕ. Итальянецсен парашютпа анса юлнă десанчĕсене пĕтерсе тăкнă.

Германипе Итали командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Германипе Итали авиацийĕ Загребран хĕвеланăç енче чугунçул транспорчĕ çине, портсен сооруженийĕсемпе Шибеникри тинĕс бази, Дивульри тата Слозеллăри гидросамолетсен стоянкисем çине, çавăн пекех Дубровникри çар сооруженийĕсем çине бомбăсем пăрахнă.

Балканри фронтăн **Грецири** участокĕнче Греци войскисем оборонăн çĕнĕ чиккине — Салоникирен пусласа Охрид кӳлли патне çитиччен (Югославипе Албани хушшинчи чикĕре) йышăннă. Греци войскисен чаçĕсем — Германи войскисем Салоникине туртса илнĕ хыççăн тĕп вăйсенчен татса илнĕ чаçĕсем. Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Германи войскисем хупăрласа илнĕ çĕртен йĕркеллех тухнă. Салоникине эвакуаци туни çинчен тĕплĕн пĕлтерсе, Ассошиэйтед пресс агентстви çапла паллă тăвать: Германи войскисем хулана пырса кĕрсен грексем вăрçă хатĕрĕсен запасĕсене йăлтах пĕтерсе тăкнă, аэродрома тата ытти çар объекчĕсене çĕмĕрсе тăкнă. Германи командованийĕн сводкинче пĕлтернĕ тăрăх, Германи авиацийĕ Пирейри çар объекчĕсем çине çĕнĕрен пырса бомбăсем пăрахнă. Греци сводкинче каланă тăрăх, Козани хули (Çурçĕр Греция) çине те бомбăсем пăрахнă.

Албанире нимĕнле пысăк ĕçсемех те пулса иртмен.

* * *

Англипе Германи фронтĕнче вăрçă вăрçакан енсен хĕçпăшаллă вăйĕсен активлăхĕ палăрать. Апрелĕн 11-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтернĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германин темиçе çĕр бомбардировщикĕ Центральнăй тата Кăнтăр Англири çар объекчĕсем çине пырса тапăннă. Бирмингам çине бомбăсем пăрахасси темиçе сехет хушши пынă. Кунçăр пуçне, Германи самолечĕсем Ноттингемри вăрçă хатĕрĕсем тăвакан заводсем, Саутгэмптонри портсен сооруженийĕсем çине, çавăн пекех Англин хĕвелтухăç тата кăнтăр-хĕвелтухăç пайĕнчи тĕрлĕрен пунктсем çине пырса бомбăсем пăрахнă. Германин хĕçпăшаллă вăйĕсем тинĕс çинче те хăйсен операцийĕсене туса пынă.

Çав кунах çĕрле, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Англи бомбардировщикĕсем Рур облаçĕнчи, Дюссельдорфри промышленноçлă объектсем çине, Германин Брестри (Франция) тинĕс-çар бази, Мериньяри (Франция) аэродромсем тата Боркум утравĕнчи (Çурçĕр тинĕсĕ) база çине пырса тапăннă. Рейтер агентстви паллă тунă тăрăх, уйрăмăнах Дюссельдорф çине вăйлăн тапăннă.

* * *

Çурçĕр Африкăра, Киренаикăра, Германипе Итали войскисем, Германи сводкинче каланă тăрăх, Ливи çыранĕ тăрăх хĕвелтухăç еннелле малаллах куçса пыраççĕ. Германипе Итали самолечĕсем Тобрук патĕнче (Бенгазирен хĕвелтухăç енче) Англин пĕр çĕрелле пухăнса пыракан войскисем çине, Тобрук хулинчи порт сооруженийĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Англин Бенгазирен хĕвелтухăç енче çапăçакан войскисем. тесе каланă Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи командованийĕн коммюникинче, пулас операцисене юрăхлă районта пĕр çĕрелле пухăнса пыраççĕ.

Хĕвелтухăç Африкăра, Эритрейăра тата Абиссинире, Англи войскисем, Англи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Италин каялла чакакан чаçĕсене хыçалтан хĕстерсе пыраççĕ. Рейтер агентствин Аддис-Абеба хулинче Англи войскисемпе пĕрле çӳрекен корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Аддис-Абебăран çурçĕр-хĕвеланăç еннелле 150 километрта Абиссинири партизансен çарĕ Италин Голубой Нил патнелле чакакан батальонĕсене хыçалтан хĕстерсе пыраççĕ.

Сантини генерал çарĕн юлашкийĕсене (унăн çарне Халмы районĕнче татса илнĕ пулнă) Нигерирен пырса çитнĕ чаçсем хыçалтан хăваласа пыраççĕ. Италин çав войскисем Аруси сăрчĕсенче тăраççĕ, вĕсем Аоста герцогăн Абиссинин çурçĕр еннелле чакакан çарĕпе пĕрлешессине шанма пултараймаççĕ.

Рейтер агентствин Хартумри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Англи войскисем Адуа тата Агордат хулисенчен кăнтăр еннелле, Итали çарĕн юлашкийĕсене хирĕç наступлени туса пыраççĕ, Итали çарĕн юлашкийĕсем Десси районĕнче (Аддис-Абебăран çурçĕр-хĕвелтухăç енче 240 километрта) пĕр çĕрелле пухăнса пыраççĕ.

Апрелĕн 11-мĕш. (ТАСС).

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

(Апрелĕн 4-мĕшпе 11-мĕш хушшинчи вăрçă ĕçĕсене пăхса тухни)

Иртнĕ эрне хушшинче вăрçă ĕçĕсен центрĕ. халиччен пекех, Цзянси провинцийĕн çурçĕр пайĕ пулнă. Пысăк çапăçусем уйрăмăнах Наньчан хулинчен хĕвеланăç енчи районра пулса иртнĕ. Март уйăхĕн вĕçĕнче пуçланă ăнăççăр наступлени хыççăн каялла чакнă Япони войскисем хальхи вăхăтра оборонăра тăраççĕ. Китай войскисем «Хĕвеланăç сăрчĕсем» текен вырăнта (Наньчанран кăнтăр-хĕвеланăç енче) çирĕпленсе тăнă, хальхи вăхăтра японецсен позицийĕсене атакăлаççĕ. Хăшпĕр высотасем 7—8-шар хут алăран алла куçнă. Ыран апрелĕн 7-мĕш тенĕ чух çĕрле Китай войскисем чылай пунктсене, вăл шутра Линьбэя, Лилуна тата Даокана туртса илнĕ. Аньи патĕнчен кăнтăр енче, Сунпу районĕнче, Япони войскисем хăйсен позицийĕсене вăйлăн хӳтлеççĕ, кунта вĕсем вĕлерекен газсемпе усă курнă.

Кăнтăр Китайра Гуандун провинцийĕн çурçĕр-хĕвелтухăç çыранĕнче çапăçусем пынă. Ытларах активлă операцисем Хайфын районĕнче пулнă. Япони войскисем хăйсем умне çак районăн çыранри пункчĕсене туртса илес, Китая ютçĕршывсенчен çар материалĕсем илсе пымалли çула пӳлсе хурас задача лартнă. Анчах та юлашки çапăçусенче вĕсене чылай пунктсенчен каялла чакма тивнĕ. Апрелĕн 4-мĕшĕнче японецсем Шанвэйран тухса кайнă. Çав кунах Шанвэйран хĕвеланăç енче Япони войскисен группине каялла чакма, карапсем çине куçса ларма тивнĕ. Юлашки сведенисем тăрăх, Япони войскисем Хайфын районĕнче те каялла чакнă.

Çурçĕр Китайри Бэйпин районĕнче Китай партизанĕсен активлăхĕ палăрать. Бэйпин — Ханькоу чугунçулĕ тăрăхĕнче те партизансен ĕçĕсем вăйланнă. Шаньси провинцийĕн кăнтăр пайĕнчи Янчэн хули районĕнче çапăçусем пынă. Çапăçусенчи пуçарулăх — китаецсем енче.

Иртнĕ эрне хушшинче Япони авиацийĕн ĕçĕсем вăйланнă. Апрелĕн 6-мĕшĕнче Цзянси провинцийĕн çурçĕр-хĕвелтухăç пайĕнче Япони самолечĕсем Фоулян хули çине бомбăсем пырса пăрахнă. Апрелĕн 8-мĕшĕнче Японин 27 самолечĕ Куньмин хули çине (Юньнань провинцийĕ) пырса тапăннă. Бомбăсене хула центрĕ çине пăрахнă. Пурăнмалли нумай çуртсемпе учрежденисен çурчĕсене, вăл шутрах Англи консульствин çуртне те çĕмĕрсе тăкнă. Хулара пушарсем тухнă. Апрелĕн 9-мĕшĕнче Япони самолечĕсен группи Хунань провинцийĕнчи Чанша хули çине бомбăсем пырса пăрахнă. Хула çине темиçе бомба пăрахнă, анчах та вĕсем пысăк сиен кӳмен.

Апрелĕн 11-мĕш. (ТАСС).

Финляндири ялхуçалăх положенийĕ

ХЕЛЬСИНКИ, апрелĕн 11-мĕш. (ТАСС). Çывхарса килекен çуркунне Финляндири влаçра тăракан ушкăнсем умне пысăк проблема — тырă акмалли çĕр лаптăкне ӳстерес проблема кăларса тăратать, мĕншĕн тесен çĕршывра продовольстви енĕпе ĕçсем питĕ йывăрланса çитнĕ. Иртнĕ çулта пухса илнĕ ыраш, тулă тата ытти тĕштырă культурисем 1937 çултинчен пĕрре çурă хут сахалрах пулнă. Кăçалхи çул 508 пин гектар, е иртнĕ çултинчен 50 пин гектар нумайрах тĕштырă акса хăварма палăртнă. 125.000 гектар çине çĕрулми лартма шутлаççĕ, çакă вăл 1940 çултинчен 38.000 гектар нумайрах пулать. Выльăх-чĕрлĕх хисепĕ чакнине кура улăх-çарансен чылай пысăк пайĕ çине тырă акаççĕ, тесе пĕлтереççĕ.

Анчах та чылай çĕр участокĕсем акăнмасăр юлас хăрушлăх пур. Çакă вăл пуринчен малтан карел переселенецĕсене вырнаçтарма уйăрнă участоксене тивет. Çак участоксене йĕркелес ĕç çавтери вăрăма тăсăлса кайнă, халĕ ĕнтĕ официальнăй çынсем те иккĕленеççĕ: переселенецсен участокĕсене кăçалхи çуркунне акса хăварма пулĕши, теççĕ. Хресченсен хуçалăхĕсен чылай пысăк хисепĕн кирлĕ чухлĕ ĕç вăйĕ, вăрлăх, удобренисем тата лашасем çук. Хаçатсем нумаях пулмасть пĕлтернĕ тăрăх, удобренисен запасĕ çĕрĕн 30—40 процентне çемçетме те çитеймест. Кунсăр пуçне, правительство органĕсем ялхуçалăх продукцийĕ валли палăртса çирĕплетнĕ хаксем хресченсен ыйтăвĕсене тивĕçтереймеççĕ. Аграрниксен партийĕн хаçачĕсем тӳрех çапла çыраççĕ: правительство хăйĕн хаксем тĕлĕшĕнчи политикине улăштармасан, нумай хресченсем хăйсен çемьисене тăрантарса усрама кирлĕ чухлĕ кăна тырă акса хăварĕç, теççĕ. Çакна май правительство ялхуçалăх продукчĕсен нормăпа палăртса çирĕплетнĕ хакĕсене хăпартассин çинчен калакан закон проектне сеймра пăхса тухма тăратнă.

ЮТÇĔРШЫВСЕНЧЕ

▲ Францире выçлăха пула Вишири правительство 500 пин беженеца Çурçĕр Африкăна куçарса кайма шутлать.

▲ Апрелĕн 10-мĕшĕнче Софири университетра (Болгария) тата Свиленградри, Варнăри, Пловдиври, Дупницри аслă шкулсенче занятисене чарса лартнă. Çутĕç министрĕ кăларнă приказ тăрăх пуçламĕш шкулсене 37 шкула хупнă.

Сăра тăвакан заводра

Сăра тăвакан çамрăк хĕрарăм Евдокимова сивĕ нӳхрепе час-часах анать, унти термометрсене тĕрĕслет те вышка çине хăпарать.

Нӳхрепре, шурă пысăк чансенче, кăпăкланса ăсла йӳçет. Кăпăк хăпарса тухса тарма пултарать. Анчах сăра тăвакан ăна лăплантарма пĕлет.

— Пăр хывăр! — тет вăл.

Ăсла йӳçекен чансенче пысăк тавсем ишсе çӳреççĕ. Вĕсем çине рабочисем пăр хураççĕ, вара кăпăк чакса каять.

Завод чердакĕнче çутă та таса пӳлĕм пур. Пӳлĕме тăп-тăваткăл пысăк тарелка тултарса ларать. Ун çинче те ăсла йӳçет. Анчах кунта унăн кăпăкĕсем чанри пек шурă мар, — сарă. Ăслана тарелка çине вĕрекен хурантан ятарласа тунă механизмсемпе хăпартаççĕ.

— Кунта ăна, — ăнлантарать сăра тăвакан, — 9 градус ăшăна çитиччен сивĕтеççĕ, ун хыççăн вара ăслана трубасем тăрăх нӳхрепри чансене антараççĕ. Çакăнта вăл 7—8 кун хушши йӳçет. Çак вăхăт иртсен сăрана пичкене тултараççĕ. Вĕсене нӳхрепре 16 кун хушши тытса усраççĕ. Юлашкинчен, лабораторире тĕрĕсленĕ хыççăн, сăра сутма хатĕр пулать.

Завод сăра туса кăларма тытăннăранпа вăхăт нумай иртмен-ха. Шупашкар сăрине ĕçекенсем ăна Хусан сăри вырăнне йышăнаççĕ. Вăл çаплах пулмалла та ĕнтĕ, мĕншĕн тесен, Шупашкарта тăвакан сăран, Хусанти пекех, хăйĕн уйрăм ячĕ çук. Ăна Жигулевскинчи сăра завочĕн рецептурипе тăваççĕ.

Шупашкарта туса кăларакан сăра образецĕсене центральнăй лабораторисенче тĕрĕслесе пăхнă. Лаборантка Пегеева çак сăра пирки çапла çырать:

«Присланные образцы жигулевского пива по органалитическим показателям удовлетворяют требованиям стандарта, для реализации пригодны».

Çапла ĕнтĕ, завод ĕçлеме тытăнчĕ. Сăра ытлăн-çитлĕн пулать. Май уявĕ тĕлне ăна 100 пин литр туса кăлараççĕ. Çулталăкра завод миллион литр ытла сăра кăларма пултарать.

Калас пулать, заводра халь пурне те туса çитереймен-ха; цехсем пурте хатĕр мар, солодовня çук. Заторочнăй чана та туса пĕтермен.

— Заторочнăй чана эпир 5400 литр ăсла тултарма палăртатпăр. Анчах халĕ 2500 литр кăна тултарма май пур. Çакă ĕнтĕ пирĕн ĕç тухăçлăхне чакарать, ытти цехсен ĕçĕнче чăрмавсем кӳрет, — тет сăра тăвакан.

Сивĕтекен аппарата та ĕçе яман-ха. Çакна пула ăслана сивĕтме вăхăт нумай сая каять. Завод, çитес вăхăтрах планпа палăртнă чухлĕ сăра туса кăларма пултартăр тесен, мĕнпур кирлĕ ĕçсене халех вĕçлесе çитерес пулать. Ун хыççăн завод виçĕ тĕрлĕ сăра: Жигулевски, вырăс тата Украина сăрисем кăларма пуçлать.

В. СЕМЕНОВ.

Армансенчи стахановецсем

Улатăрти арман комбинатĕнче ĕçлекен мельник А. И. Маноршин юлташ арман авăртас плана йĕркеллĕ пурнăçласа пырать. Вăл 1940 çулта вăтам шутпа ĕç нормине 130 процент тултарнă. Çавăн пекех ĕç нормине кăçал та ăнăçлăн тултарса пырать.

Арман хуçалăхне тĕрĕс организацилес ĕçре технолог И. И. Иванов юлташ пысăк пулăшу панă.

Çĕмĕрлери арманта ĕçлекен мельник С. И. Модьянов юлташ та лайăх ĕçлет. Вăл арман авăртмалли нормăна 140—150 процент тултарса пырать. Модьянов ĕçлеме пуçланăранпа арманта пĕр авари те пулман.

Чăваш арман тресчĕ А. И. Маноршин тата С. И. Модьянов стахановецсене «Отличник пищевой индустрии СССР» значокпа наградăлама тăратнă.

КĔСКЕН

Чăваш АССР Вырăнти промышленность Халăх Комиссариачĕ Çĕмĕрлере промкомбинат организациленĕ. Комбинат тир-сăран, корзинкăсем тăвакан тата тумтирсемпе урана тăхăнмалли япаласем çĕлекен мастерскойсене йĕркелеме палăртнă. Сĕтел-пукансем тата катка-пичкесем тăвакан кивĕ мастерскойсене механизацилеççĕ.

Кăçалхи март уйăхĕнче Шупашкарта мотоциклпа 25 градус тăвалла 300 метр хушăна чи хăвăрт чупса тухас тĕлĕшпе ăмăрту пулса иртрĕ. Ăмăртура Михайлов (сылтăмра) —1-мĕш вырăна, Глухов — 2-мĕш вырăна йышăнчĕç.

К. Бабаев фото-ӳкерчĕкĕ.

Суворов çинчен калакан документсем

Ленинградри артиллери музейĕнче вырăссен аслă полководецĕ Суворов çинчен тĕплĕн кăтартса панă. Унта вырăс войскисем Суворов ертсе пынипе тунă çĕнтерӳсене кăтартакан документсене тата çапăçусенче туртса илнĕ япаласене пухнă. Музейра тĕрлĕ краскăсемпе сăрласа пир çине ӳкернĕ картинăсем нумай. Вĕсем Туртукая çĕнсе илнине, Турци войскисене çĕмĕрсе тăкнине уççăн кăтартса параççĕ.

Музейра Измаил крепоçне çĕнсе илнĕ чухнехи Суворовăн мухтавлă ĕçĕсене кăтартакан документсем уйрăмах паллă вырăн йышăнса тăраççĕ. Вăл крепость — çавтери вăйлă крепость шутланнă. Унта пысăк укреплениcем тунă пулнă. Измаил крепоçĕнче çирĕп укреплениcем пулнă пулин те, Суворов войскисем ăна çĕнсе илнĕ. Суворов Измаил крепоçне çĕнтернĕ хыççăн унти япаласене нумай илсе тавăрăннă. Трофейсемпе пĕрле крепоçа питĕрнĕ çăра уççисене те илсе килнĕ. Çав çăра уççисен çыххи те музейре усранать. Курма пыракансем çав уçăсене пăхса тĕлĕнеççĕ.

Çавăн пекех, Суворов войскисем Швейцарире çапăçнине кăтартакан экспонатсем паллă вырăнта тăраççĕ. Вĕсенчен «Чертов мост» моделĕ чи паллă экспонатсенчен пĕри шутланать. Çак моделе Швейцарире пулнă çапăçусем вырăнĕнче пухнă материалсенчен тунă.

Полководец Суворов хăйĕн салтакĕсемпе пĕрле пурăннă. Вăл çапăçури йывăрлăхсене салтаксемпе пĕрлех тӳссе ирттернĕ. Музейра Суворовăн походсенчи пурнăçне тĕплĕн кăтартса панă. Кунта Суворовăн чейникĕ пур. Çак чейник — салтаксене панă чейник пекех. Суворов унпала походра канма чарăнсан чей вĕретсе ĕçнĕ пулнă. Суворовăн походнăй флягипе чашăк-тирĕкĕсем те усранаççĕ.

Суворовăн хăйĕн пулнă япалисем те тирпейлĕн сыхланса усранаççĕ. Вăл япаласем хушшинче пĕрле шпага тата шашка пур. Вĕсем Турцин паша-сераскирĕн пулнă. Суворов шпагăпа шашкăна Измаил крепоçне çĕнтерсен хăй валли илнĕ. Çав вăхăтра Турцин паша-сераскирĕ Измаил крепоçне сыхланă пулнă. Музейра Суворовăн боевой орденсем пур. Кунсăр пуçне Суворова поручикран пуçласа вырăс войскисен генералиссимусне çити панă чинсен «патенчĕсем» те усранаççĕ.

Çапăçусенче çĕнтерсе илнĕ пуян трофейсем çинчен кăтартса паракан документсем те сахал мар. Вăл документсенчен пĕринче Суворов войскисем çĕнтерсе илнĕ трофейсене хисепе илсе тухнă. Çав документ тăрăх, 609 ялав, 2.670 тупă, 107 çар парохочĕсемпе карапĕсем тата 52 пин çын тыткăна илни курăнать. Суворов тунă çĕнтерӳсем Российйăна Крыма туртса илме, Хура тинĕсĕн çурçĕр енне хамăр государство çумне çирĕплетме, 1794 çул хыççăн Россия территорине 2.000 тăваткăл миля таран ӳстерме пулăшнă. Кунсăр пуçне, 1799 çулта Çурçĕр Италин территорине пĕтĕмĕшпех Суворов çĕнтерсе илнĕ пулнă.

Ленинградри артиллери музейĕнчи документсемпе экспонатсем вырăс халăхĕн паттăрлăхне тĕплĕн кăтартса параççĕ. Вăл документсем ĕççыннисене тăван çĕршыва паттăррăн сыхлама вĕрентес ĕçре пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ.

В. ИСАЕВ.

Стена хаçачĕ вăхăтра тухса тăрать

Колхозниксен массине вăйлă тырпулшăн, обществăллă выльăх-чĕрлĕхсен йышне ӳстерессишĕн кĕрешме мобилизацилес тата колхозсене организацие хуçалăх енчен куллен çирĕплетсе пырас çĕрте колхозсенчи стена хаçачĕсем агитаторсем тата организаторсем пулса тăраççĕ. Итмар ялсоветĕнчи стена хаçачĕсем çакна тĕрĕс ăнланса илнĕ. Кашни колхозрах стена хаçачĕ йĕркеллĕ тухса тăрать. Стена хаçачĕсем кунта вăхăтра тата содержани енчен лайăх тухаççĕ. Вĕсем стена хаçачĕсен республикăри ăмăртăвне хутшăннă хыççăн хăйсен ĕçне уйрăмах чылай лайăхлатрĕç.

Колхозсенчи стена хаçачĕсене вулав çурчĕпе ялсоветĕ çумĕнче тухса тăракан «Большевик» стена хаçачĕ куллен пулăшса пырать. Унăн редакторĕ А. Герасимов юлташ кăçал стена хаçат редакторĕсен заочнăй курсĕнчен вĕренсе тухать. Вăл хаçат кăларас тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлет.

«Большевик» стена хаçачĕ кăçал 7 номер тухнă. Вăл массăпа татчăн çыхăнса тăрать. Кăçал хаçат редколлегине пурĕ 40 çырăва яхăн пырса кĕнĕ. Вăл шутран 26 çыру хаçата тухнă.

Хаçатра тухнă çырусем тăрăх правленинче е ялсоветра сӳтсе-явса мерăсем йышăнаççĕ.

Нумаях пулмасть рабселькорсен районри канашлăвĕ пулчĕ. Канашлу уçăлнă тĕле стена хаçачĕсен выставкине организациленĕ. Ку выставка колхозсенчен пухăннă стена хаçат редакторĕсене чылай пулăшу пачĕ. Вĕсем «Большевик» стена хаçачĕн паха опычĕсемпе паллашрĕç.

П. МАЙОРОВ.
Красноармейски р.

МОПР ячейкин ĕçĕ

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Сĕнтĕкçырминчи «Трактор» колхоз çумĕнчи МОПР ячейки аван ĕçлесе пырать. Ячейка членĕсен пухăвĕсем яланах йĕркеллĕ пулса иртеççĕ. Член укçине те ячейка членĕсем вăхăтра тӳлесе тăраççĕ.

МОПР ячейки пуçарнипе ялти ĕççыннисем хушшинче обществăллă-политикăллă, интернационаллă темăсемпе пĕрмаях докладсемпе лекцисем пулса иртеççĕ. Нумаях пулмасть «Капитализмлă çĕршывсенчи рабочи класăн пурнăçĕ» темăпа доклад пулчĕ.

П. ТИХОНОВ.

Районри библиотекăра

Сĕнтĕрвăрринчи библиотека, ытти районсемпе танлаштарсан, пуян библиотека шутланать. Кунта кĕнеке фончĕ кашни çул ӳссе пырать. Иртнĕ çулта кăна 1.166 кĕнеке туяннă. Халĕ библиотекăра тĕрлĕрен кĕнекесем 16 пине яхăн пур.

Библиотекăра тĕрлĕрен ыйтусем тăрăх кĕнекесем тупса вулама пулать. Кĕнекен фончĕ илемлĕ литература енчен пуян.

Кĕнеке хисепĕ ӳссе пыни ĕçе юратса туса пынипчен килет. Библиотека заведующийĕ Е. Сергеева юлташ ку тĕлĕшпе куллен тăрăшса ĕçлет. Вăл çак библиотекăра пĕр улшăнмасăр 20 çул хушши ĕçлет. Çирĕм çул хушшинче Сергеева юлташ библиотекăн кĕнеке фондне пуянлатас, ăна культурăллă учреждени тăвас тата ĕççыннисене воспитани парас тĕлĕшпе сахал мар вăй хунă.

Библиотекăри кĕнекесен хисепне ӳстерсе пыни ĕççыннисен культурине хăпартма пулăшать. Пĕр-ик çул каярах библиотекăран кĕнеке илсе вулакансемпе унта çӳрекенсен шучĕ пин çынна яхăн пулнă пулсан, 1940 çулта вĕсен хисепĕ 2 пинрен те иртнĕ. 1939 çулта вĕсем 30 пине яхăн кĕнеке вуланă пулсан, 1940 çулта 33.610 кĕнеке илсе вуланă. Кусемсĕр пуçне ялсенче куçса çӳрекен библиотекăсем ĕçленĕ. Çапла вара библиотека пĕр çулталăк хушшинче 2500 çынна 45 пине яхăн кĕнеке вулама май туса панă.

Библиотекăри работниксем вулакансем мĕнле ыйтусемпе ытларах интересленнине шута илеççĕ. Вулакансем илемлĕ литературăна, граждан. вăрçи геройĕсем Сергей Лазо, Чапаев, Щорс, Кочубей, Пархоменко тата ытти паллă геройсем çинчен çырнă кĕнекесене ытларах килĕштереççĕ.

Библиотекăра хаçат-журналсемпе кĕнекесем вулама пыракансем валли ятарласа уйăрнă зал пур. Кунта ĕçлесе ларма лайăх, ăна таса тытаççĕ. Стенасем çумĕнче карттăсем. Çавăнтах çĕнĕрен пичетленсе тухнă кĕнекесен витринисем.

Кăçал читальня валли 17 экземпляр хаçат тата 45 экземпляр журнал çырăнса илнĕ.

Парти историне вĕренме çӳрекенсем валли уйрăм кĕтес организациленĕ. Парти историне вĕренекенсене пулăшас майпа ВКП(б) историне кăтартакан фото-картина, кашни тема тăрăх мĕнле кĕнекесем вуламаллине кăтартакан список çапнă.

Парти историне вĕренме çӳрекенсем хушшинче рабочисем 4 çын, колхозниксем 5 çын, ыттисем служащисемпе хулари интеллигенци. 60 çулхи Михайлов колхозник «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренсе пĕтернĕ хыççăн, Н. Островский çырнă «Хурçă мĕнле хĕрнĕ», «Тăвăлпа çуралнисем», Шолоховăн «Тихий Дон» ятлă романĕсене тата М. Лермонтовăн паллă сăввисене вуласа тухнă.

Библиотека коллективĕ ялти колхозниксене те манса хăвармасть. Вăл куçса çӳрекен библиотекăсем организацилесе панă. Колхозниксем патне çĕнĕрен кĕнексем илсе кайса тăраççĕ, вуланисене каялла илсе килеççĕ. Ĕçе çапла йĕркеленипе Новинский ялĕнчи колхозниксем иртнĕ çулта хăйсен библиотеки урлă 2288 кĕнеке, Банновский ялĕнчи 433 колхозник 3065 кĕнеке илсе вуланă.

Кусемсĕр пуçне библиотека коллективĕ политикăллă-массăллă ĕçе те лайăх организацилесе пырать.

Я. МУРАТОВ.

ХАЛĂХ ТĔН ÇИНЧЕН КАЛАНИ

Турăпа чорт тата сĕлĕ

(Вырăссен халлапĕ)

Пĕр хресчен суха тунă. Иртсе пыракан поп унтан ĕç мĕнле пырать, тесе ыйтнă.

— Япăх, — тенĕ хресчен, — лаша утаймасть.

— Турра кĕлтăвас пулать, — тенĕ поп.

Хресчен попа полтинник панă та, лешĕ кĕлтунă. Çав вăхăтра лаша кăшт сывлăш çавăрса илнĕ те лайăхах утса кайнă.

— Яланах çавăн пек кирлĕ, — тет поп, — лаша ывăнсанах кĕлтăвас пулать.

Хресчен итленĕ. Пĕр-иккĕ çавăрăнать те лашана тăратса кĕлтума тытăнать. Лаши кансан, татах сухалать.

Юлашкинчен хресчен кĕлтуса йăлăхса çитнĕ. Тепре çавăрăнса килнĕ те, лаши ывăнсан, ятлаçма тытăннă. Мĕнпур усалсене асăнса илнĕ. Çапла ятлаçса тăнă вăхăтра лаши каннă та малалла лайăхах утнă.

Хресчен аллисене лаштах сулнă.

— Турă та пулăшать, чорт та пулăшать...

Çав вăхăтрах кӳршĕ çынни — турра ĕненменскер — иртсе пынă. Хресчен ун патне пырса, хăйпе мĕн пулса иртнине йăлтах каласа панă та ыйтнă:

— Мĕнле капла?

Лешĕ лаша çине пăхнă та каланă:

— Тем турра кĕлтăвиччен е чортсене асăниччен, сĕлĕ çитер лашуна!

Хресчен хăйне мĕнле вĕрентнĕ пекех тунă. Çавăнтан вара лаша иртен пуçласа каçчен чарăнса тăмасăр ĕçлеме пуçланă.

Мулла тата буйвол

(Ингушсен халлапĕ)

Пĕррехинче сада мулла тата буйвол кĕрсе кайнă. Ача вĕсене асăрханă та ашшĕ патне чупса кĕнĕ.

— Мĕн тăвас, атте? — ыйтнă вăл.

—Муллана хăваласа кăлар, — тенĕ ашшĕ, — буйволĕ юлтăрах: вăл çисе тăранать те тухса каять, мулла вара, çисе тăрансан, тата хăйпе те илсе каять.

(**«Безбожник»** хаçатран).

Учительсем драмкружока пулăшаççĕ

СЕНТĔР. «Çĕнĕ Юнга» колхоз клубĕнче драмкружок вăйĕпе час-часах постановкăсем пулаççĕ. Кăçал драмкружок 5 спектакль лартса панă. Малтанхи вăхăтра пирĕн постановкăсем аванах тухмасчĕç. Драмкружока ялти учительсем пулăшса пыма пуçларĕç. Уйрăмах Григорьев, Яндушкина тата Иванова юлташсем ĕçре пысăк пулăшу пачĕç. Вĕсем пулăшнипе спектакльсене аван лартса пама тытăнтăмăр.

Юлашки вăхăтра эпир кӳршĕри колхозсене кайса спектакльсем лартса патăмăр. Колхозниксем пирĕн постановкăсене ырлаççĕ.

Драмкружок членĕсем хăйсен художествăллă пултарулăхне ӳстерсе пыраççĕ. Шурнеева, Иванова, Григорьева юлташсем т. ыт. драмкружок ĕçне активлăн хутшăнаççĕ. Вĕсем хăйсен ролĕсене аван выляççĕ.

С. Салдакеев.

Пĕлтерни

Апрелĕн 14-мĕшĕнче ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинетĕнче СВБ ячейки секретарĕсен канашлăвĕ пулать.

Канашлу каçхине 8 сехетре пуçланать.

ВКП(б) хула комитечĕ.
СВБ хула совечĕ.

Лекци

Апрелĕн 15-мĕшĕнче ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинетĕнче хулари çамрăксем валли **«Декабристсем»** темăпа лекци пулать. Лектор — ВЛКСМ обкомĕн секретарĕ **П. М. Михайлов** юлташ.

Лекци каçхине 8 сехетре пуçланать. Пурте ирĕклĕн кĕме пултараççĕ.

ВЛКСМ хула комитечĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РАБОТНИЦĂСЕМПЕ КОЛХОЗНИЦĂСЕМ
тата
КИЛХУÇИ ХĔРАРĂМĔСЕМ!
ЧĂВАШ ХĔРАРĂМĔСЕН
„ĔÇХĔРАРĂМĔ"
ятлă, обществăллă-политикăллă тата литературăпа художествăллă журналне 1941 çулшăн çырăнса илĕр!

Ăна почта уйрăмĕсенче, ялти кашни пиçмоносец урлă та çырăнса илме пулать.

Журнал хакĕ: 1 уйăха—50 пус, 6 уйăха—3 тенкĕ, 8 уйăха—4 тенкĕ.

Тутар тата Башкир республикисенче, Куйбышев облаçĕнче тата Чăваш республики тулашĕнче пурăнакан ытти вырăнсенчи подписчиксем подписка укçине тӳрех çак адреспа ямалла:
г. Чебоксары, Чуваш. АССР,
Дом Связи, Чувашской конторе „Союзпечать".
2—2

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн —4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн—2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналĕн—3—23, «Ленин çулĕпе» журналĕн—0—85. издательство конторин—0—23.
НТ 2839 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР Заказ № 227. ф. 6. 58 - 84 п. л.